

II INTERNATIONALEN VARARIKKO

*Kirjoitettu toukokuun loppu- ja
kesäkuun alkupuoliskolla 1915*

*Julkaistu v. 1915
„Kommunisti” aikakauslehden
1.—2. numerossa
Allekirjoitus: N. L e n i n*

*Julkaistaan aikakauslehden
tekstin mukaan*

Internationalen vararikolla tarkoitetaan toisinaan yksinkertaisesti asian muodollista puolta, väliaikaa sotivien maiden sosialististen puolueiden kansainvälisissä yhteyksissä, mahdollisuutta kutsua koolle enempää kansainvälistä konferenssia kuin Kansainvälistä sosialistista toimistokaan j.n.e. Tällä kannalla ovat eräät puolueettomien, pienten maiden sosialistit ja todennäköisesti suurin osa niiden maitten virallisista puolueista, samoin opportunistit ja heidän puolustajansa. Venäläisessä lehdistössä, Bundin „Informasjonnyi Listokin” 8. numerossa tämän kannan puolustajana on esiintynyt suurta tunnustusta ansaitsevalla avomielisyydellä hra Vl. Kosovski, eikä „Listokin” toimituskunta ole sanallakaan maininnut olevansa eri mieltä kirjoittajan kanssa. Toivottavasti se nationalismin puolustelu, jossa hra Kosovski meni niin pitkälle, että sanoi sotamäärärahojen puolesta äänestäneiden Saksan socialidemokraattien olevan oikeassa, auttaa monia työläisiä pääsemään lopullisesti varmuuteen Bundin porvarillis-nationalistisesta luonteesta.

Tietoisille työläisille sosialismi on syvä vakaumus eikä verho, jolla on mukava peitellä poroporvarillisia sovittelu-yrkimyksiä ja nationalistisia oppositiopyrkimyksiä. Internationalen vararikolla he tarkoittavat sitä, että suurin osa virallisista socialidemokraattisista puolueista on törkeästi pettänyt vakaumuksensa, juhlallisimmatkin lupauksensa, joita annettiin Stuttgartin ja Baselin kansainvälisissä kongresseissa, näiden kongressien päätöslauselmissa, puheissa j.n.e. Tämä petturuus saattaa jäädä näkemättä vain niiltä,

jotka *eivät halua* nähdä sitä ja joille sen näkeminen on epäedullista. Formuloidessamme asian tieteellisesti, siis nykyisen yhteiskunnan luokkien välisten suhteiden kannalta, meidän on sanottava, että suurin osa sosialidemokraattisia puolueita ja ennen kaikkea niiden etunenässä kulkeva II Internationalen suurin ja vaikutusvaltaisin puolue, Saksan sosialidemokraattinen puolue, on asettunut oman maansa yleisesikunnan, hallituksen ja porvariston puolelle proletariaattia vastaan. Tämä tapahtuma on tärkeideltään maailmanhistoriallinen, eikä voida olla analysoimatta sitä mahdollisimman monipuolisesti. Aikoja sitten on tunnustettu, että sodat, kaikista niistä kauhuista ja kärsimyksistä huolimatta, joita ne tuovat tullessaan, tuottavat enemmän tai vähemmän suurta hyötyä tuomalla ilmi, paljastamalla ja hävittämällä säälimättä paljon sellaista, mikä on mätää, aikansaelänyttä ja turmeltunutta ihmiskunnan laitoksissa. Vuosien 1914—1915 sota Euroopassa on myös alkanut tuottaa epäilemätöntä hyötyä ihmis-kunnalle osoittamalla sivistysmaiden etumaiselle luokalle, että sen puolueiden sisällä märkii jokin inhottava mätäpaise ja että jostakin kantautuu sietämätön ruumiin haju.

I

Ovatko Euroopan tärkeimmät sosialistipuolueet pettäneet kaikki vakaumuksensa ja tehtävänsä? Tästä eivät tietysti puhu mielellään itse petturit eivätkä ne, jotka tietävät varmasti — tai aavistavat hämärästi — joutuvansa olemaan ystävyys-suhteissa ja sovinnossa heidän kanssaan. Mutta niin epämiellyttävää kuin se lieneekin II Internationalen kaikenlaisille „auktoriteeteille” tai heidän ryhmäkuntalaisystävillään venäläisten sosialidemokraattien keskuudessa, meidän on silmäiltävä asioita suoraan, nimettävä niitä niiden oikeilla nimillä, sanottava työläisille totuus.

Onko olemassa tosiasioihin perustuvia tietoja siitä, miten sosialistipuolueet käsittivät tehtävänsä ja taktiikkansa ennen nykyistä sotaa ja aavistaessaan sen tulevaksi? Kieltämättä on. Sitä on vuonna 1912 kokoontuneen Baselin kansainvälisen sosialistikongressin päätöslauselma, jonka me julkaisemme uudelleen ja joka yhdessä samana vuonna pidetyn Saksan sosialidemokraattien Chemnitzin edustaja-

kokouksen päätöslauselman kanssa on muistutuksena sosialismin „unohdetuista sanoista”. Yhteenvetona kaikkien maiden valtavasta sodanvastaisesta propaganda- ja agitaatiokirjallisuudesta tuo päätöslauselma on sellaisenaan täsmällisin ja täydellisin, juhlallisin ja virallisin esitys sotaa ja sotaansuhtautumistaktiikkaa koskevista sosialistisista katsantokannoista. Ei voida nimittää muuksi kuin petturuudeksi jo sitä tosiseikkaa, ettei yksikään eilisen Internationalen ja tämänpäiväisen sosialishovinismin auktoriteeteista, ei Hyndman eikä Guesde, ei Kautsky eikä Plehanov uskalla muistuttaa lukijoilleen tuosta päätöslauselmasta, vaan he joko vaikenevat siitä kokonaan tahi siteeraavat (Kautskyn tapaan) siitä toisarvoisia kohtia kiertäen kaiken oleellisen. „Vasemmistolaisimmat”, ultravallankumoukselliset päätöslauselmat — ja niiden mitä häpeämättömin unohtaminen tai niistä luopuminen ovat eräänä havainnollisimpana ilmaisuna Internationalen vararikosta, ja samalla myös eräänä havainnollisimpana todistuksena siitä, että sosialismin „parantumiseen”, „sen linjan suoristumiseen” pelkkien päätöslauselmien avulla voivat nyt uskoa vain henkilöt, joiden verraton naiivius lähentelee viekasta halua ikuistaa entinen tekopyhyys.

Voidaan sanoa, että kaikki „rehelliset” sosialistit pitivät Hyndmania hassahtaneena hömppänä vielä eilen, kun hän asettui sodan edellä puolustamaan imperialismia, eikä kukaan puhunut hänestä muuten kuin halveksuvassa äänilajissa. Mutta nyt ovat kaikkien maiden huomatuimmat sosialidemokraattiset johtajat luisuneet kokonaan Hyndmanin kannalle ja ero heidän välillään on vain vivahteissa ja temperamentissa. Ja me emme millään kykene arvostamaan ja luonnehtimaan edes jossain määrin parlamentaarisiin sanoin sellaisten henkilöiden kuin esimerkiksi „Nashe Slovon” kirjoittajien kansalaisuljuutta, kun he kirjoittavat „herra” Hyndmanista halveksuvassa äänilajissa, mutta „toveri” Kautskysta puhuvat — tai vaikenevat — kunnioittaen (vaiko orjamielisesti?). Sopiikohan tuollainen suhtautuminen yhteen sen kanssa, että kunnioitetaan sosialismia ja yleensä omia vakaumuksia? Jos olette vakuuttuneita Hyndmanin shovinismin valheellisuudesta ja turmiollisuudesta, niin eikö arvostelua ja hyökkäyksiä pitäisi tähdätä

moisten katsantokantojen vaikutusvaltaisempaa ja vaarallisempaa puolustajaa, Kautskya vastaan?

Miltei yksityiskohtaisimmin on Guesde'in katsantokannat esittänyt viime aikoina guesdelainen Charles Dumas kirjassaan: „Millaista rauhaa me tahdomme”. On selvää, että tämä „Jules Guesde'in kabinettipäällikkö”, kuten hän on kirjoittanut nimilehdelle, „siteeraa” sosialistien entisiä lausuntoja patrioottisessa hengessä (kuten saksalainen sosialishovinisti David siteeraa samantapaisia lausuntoja viimeisessä kirjassaan isänmaan puolustuksesta), mutta Baselin manifestia hän ei siteeraa! Tästä manifestista vaikeenee myös Plehanov tarjoten tavattoman itsetyytyväisenä shovinistisia mauttomuuksia. Kautsky on Plehanovin kaltainen: siteeratessaan Baselin manifestia hän sivuuttaa sen kaikki vallankumoukselliset kohdat (siis koko sen oleellisen sisällön!) — varmaankin sillä tekosyyllä, että muka sensuuri kieltää... Kieltäessään sensuurin voimalla puhumasta luokkataistelusta ja vallankumouksesta poliisi ja sotilaviranomaiset ovat tulleet „sopivaan aikaan” sosialismin petturien avuksi!

Mutta ehkä Baselin manifesti on jonkinlainen sisällyksetön julistus, jossa ei ole mitään täsmällistä, enempää historiallista kuin taktillistakaan sisältöä, mikä ehdottomasti koskisi kyseistä konkreettista sotaa?

Juuri päinvastoin. Baselin päätöslauselmassa on tyhjää mahtipontisuutta vähemmän ja konkreettista sisältöä enemmän kuin muissa. Baselin päätöslauselmassa puhutaan juuri siitä sodasta, joka sitten alkoikin, nimenomaan niistä imperialistisista selkkauksista, joita syntyi vuosina 1914—1915. Itävallan ja Serbian väliset selkkaukset Balkaneista, Itävallan ja Italian — Albanian j.n.e., Englannin ja Saksan väliset selkkaukset markkinoista ja yleensä siirto-aineista, Venäjän ja Turkin y.m. — Armeniasta ja Konstantinopolista — juuri niistä puhutaan Baselin päätöslauselmassa ja nimenomaan nykyistä sotaa ennakoiden. Juuri nykyisestä „Euroopan suurvaltain” välisestä sodasta Baselin päätöslauselmassa sanotaan, että tätä sotaa *„ei voida puolustaa millään kansan etua koskevalla pienimmälläkään tekosyyllä”!*

Ja kun Plehanov ja Kautsky — otamme kaksi tyypillistä ja meille läheisintä arvovaltaista sosialistia, joista

toinen kirjoittaa venäjäksi ja toista likvidaattorit kääntävät venäjän kielelle — etsiskelevät nyt (Axelrodin avulla) kaikenlaisia „yleistajuisia (tai oikeammin rahvaanomaisia, porvarillisesta katulehdistöstä otettuja) puolusteluja” sodalle, kun he oppineen näköisinä ja Marxilta otetuilla väärennetyillä sitaateilla varustuneina vetoavat „esimerkkeihin”, vuosien 1813 ja 1870 (Plehanov) tai vuosien 1854—1871, 1876—1877, 1897 (Kautsky) sotiin — niin totisesti vain henkilöt, joilla ei ole häivettäkään sosialistisista vakaumuksista, rahtuakaan sosialistista omaatuntoa, voivat ottaa moiset perustelut „vakavalta kannalta”, voivat olla *sanomatta* niitä ennenkuulumattomaksi jesuiittamaisuudeksi, tekopyhyydeksi ja sosialismin prostituomiseksi! Julistakoon vain Saksan puoluehallinto („Vorstand”) Mehringin ja Rosa Luxemburgin uuden aikakauslehden („Internationalen”) kiroukseen sen johdosta, että se on arvostellut oikeudenmukaisesti Kautskya, kohdelkoot myös Vandervelde, Plehanov, Hyndman ja kumpp. „kolmiso-pimusmaiden” poliisin avustamina ylimielisesti vastustajiaan — me tulemme vastaamaan yksinkertaisesti julkaisemalla uudelleen Baselin manifestin, joka paljastaa ne johtajien käänteet, joita ei voi sanoa muuksi kuin petokseksi.

Baselin päätöslauselma ei puhu kansallisesta eikä kansan sodasta, jollaisista Euroopassa on ollut esimerkkejä ja jotka olivat tyypillisiäkin vuosien 1789—1871 väliselle kaudelle, eikä vallankumouksellisista sodista, joista sosialidemokraatit eivät ole koskaan vannoen kieltäytyneet, vaan *nykyisestä* sodasta, jonka perustana on „kapitalistinen imperialismi” ja „dynastiset edut”, *molempien* sotivien valtioryhmien, niin itävaltalais-saksalaisen kuin englantilais-ranskalais-venäläisenkin, „valloituspolitiikka”. Plehanov, Kautsky ja kumpp. suorastaan pettävät työläisiä kertaamalla kaikkien maiden porvariston itsekästä valhetta, porvariston, joka yrittää kaikin voimin kuvailla tämän imperialistisen siirtomaa- ja ryöstösodan kansan puolustussodaksi (kaikkien osalta) ja etsiskelee sen puolustukseksi historiallisia esimerkkejä *epäimperialistisista* sodista.

Kysymys nykyisen sodan imperialistisesta, proletariaatinvastaisesta ryöstöluonteesta on jo aikoja sitten lakannut olemasta puhtaasti teoreettisen kysymyksen vaiheessa. Imperialismia ei ole enää vain teoreettisesti arvioitu

kaikilta peruspiirteiltään taisteluksi, jota kuoleva, raihaantunut, mädännyt porvaristo käy jakaakseen maailman ja orjuuttaakseen „pienet” kansakunnat; näitä johtopäätöksiä ei ole vain tuhanteen kertaan toistettu koko valtavan laajassa *kaikkien* maiden sosialistilehdistössä; eikä vain esim. „liittolaisenamme” olevan kansakunnan edustaja, ranskalainen Delaisi, ole kirjasessa „Lähenevä sota” (1911) selittänyt helppotajuisesti, että ranskalaisenkin porvariston osalta nykyinen sota on luonteeltaan ryöstösotaa. Enemmänkin. Kaikkien maiden proletaaristen puolueiden edustajat ilmaisivat yksimielisesti ja virallisesti Baselissa oman järkähtämättömän vakaumuksensa siitä, että lähestyy nimenomaan imperialistiluontoinen sota, ja tekivät siitä *taktilliset* johtopäätökset. Sen vuoksi on muun muassa torjuttava heti sofismeina kaikki sellaiset viittaukset, että kansallisen ja kansainvälisen taktiikan eroavuutta ei ole riittävästi käsitelty (vertaa Axelrodin viimeistä haastattelua „Nashe Slovon” 87. ja 90. numerossa) j.n.e. y.m.s. Tuo on sofismia, sillä toista on imperialismin kaikinpuolinen tieteellinen tutkiminen; tämä tutkiminen on vasta alussa ja se on olennaisesti loputonta, kuten tiede yleensä on loputonta. Toista taas ovat kapitalistista imperialismia vastaan suuntautuvan sosialistisen taktiikan perusteet, jotka on esitetty sosialidemokraattisten lehtien miljoonissa kappaleissa ja Internationalen päätöksessä. Sosialistiset puolueet eivät ole väittelyklubeja, vaan taistelevan proletariaatin järjestöjä, ja kun osa pataljoonista on siirtynyt vastustajan puolelle, niin ne on julistettava pettureiksi antautumatta sellaisten teko-pyhien puheiden „pauloihin”, ettei „kaikilla ole samanlainen” käsitys imperialismista, että shovinisti Kautsky ja shovinisti Cunow pystyvät kirjoittamaan siitä kokonaisia kirjoja, että kysymystä „ei ole riittävästi käsitelty” j.n.e. y.m.s. Harjoittamansa rosvouksen *kaikissa* ilmenemismuodoissa ja historiallisen kehityksensä sekä kansallisten erikoisuuksiensa mitä pienimmissä haarautumisissa kapitalismi *ei* tule *koskaan* tutkittua *loppuun saakka*; oppineet (erittäinkin pedantit) eivät lakkaa koskaan väittelemästä yksityiskohdista. Olisi naurettavaa kieltäytyä „tämän perusteella” käymästä sosialistista taistelua kapitalismia vastaan, aset- tumasta niitä vastaan, jotka ovat pettäneet tämän

taistelun, — ja mitäpä muuta ehdottavat meille Kautsky, Cunow, Axelrod y.m.?

Eihän kukaan ole edes yrittänytkään eritellä Baselin päätöslauselmaa nyt sodan puhjettua ja osoittaa sen olevan virheellinen!

II

Mutta ehkä todelliset sosialistit kannattivat Baselin päätöslauselmaa siinä ennakko-olettamuksessa, että sota synnyttää vallankumouksellisen tilanteen, kun taas tapahtumat osoittivat heidän olevan väärässä, ja vallankumous osoittautui mahdottomaksi?

Nimenomaan tällaisella sofismilla yrittää Cunow puolustaa siirtymistään porvariston leiriin (kirjasessa „Puolueen vararikko?” ja useissa artikkeleissa), ja miltei kaikilla sosialishovinisteilla Kautsky etunenässään tapaamme samanlaatuisia „perusteluja” vihjausten muodossa. Vallankumoustoiveet osoittautuivat illuusioksi, eikä marxilaisen tehtäviin kuulu illuusioiden puolustaminen, päättelee Cunow, jota paitsi tämä struelainen ei sanallakaan mainitse kenenkään niiden „illuusioista”, jotka allekirjoittivat Baselin manifestin, vaan kuten erittäin jalomielinen henkilö konsanaan yrittää sälyttää syyn Pannekoekin ja Radekin kaltaisten äärimmäisten vasemmistolaisten kontolle!

Tarkastelkaamme sisällön kannalta sitä perustelua, että Baselin manifestin laatijat olettivat vilpittömästi vallankumouksen alkavan, mutta tapahtumat osoittivat heidän olevan väärässä. Baselin manifestissa sanotaan — 1) että sota synnyttää taloudellisen ja poliittisen kriisin; 2) että työläiset katsovat oman osallistumisensa sotaan rikokseksi, rikolliseksi „toistensa ampumiseksi kapitalistien liikevoittojen, hallitsijasukujen kunnianhimon ja salaisten diplomaattisopimusten täyttämisen takia”, että sota synnyttää „suutumusta ja kiihtymystä” työläisten keskuudessa; 3) että mainittua kriisiä ja mainittua työläisten mielentilaa sosialistien on käytettävä hyväksi „kansan kiihtymyksen nostattamiseksi ja kapitalismin romahduksen jouduttamiseksi”; 4) että „hallitukset” — poikkeuksetta kaikki — eivät voi aloittaa sotaa „saattamatta itseään vaaraan”; 5) että hallitukset „pelkäävät proletaarista vallankumousta”; 6) että hallitusten „tulee palauttaa mieleensä” Pariisin Kommuuni (siis

kansalaisista), vuoden 1905 vallankumous Venäjällä j.n.e. Nämä kaikki ovat aivan selviä ajatuksia; niissä ei ole *takeita* siitä, että vallankumous tapahtuu; niissä on pantu paino *tosiasioiden* ja *tendenssien* täsmälliselle luonnehtimiselle. Se, joka tällaisten ajatusten ja päätelmien johdosta sanoo, että vallankumouksen odotettu läheneminen osoittautui illuusioksi, paljastaa suhtautuvansa vallankumoukseen struvelaisesti ja poliisimaisen luopiomaisesti eikä marxilaisesti.

Marxilainen ei epäile sitä, että vallankumous on mahdoton ilman vallankumouksellista tilannetta, eikä sitä paitsi mikä tahansa vallankumouksellinen tilanne johda vallankumoukseen. Minkälaiset yleensä puhuen ovat vallankumouksellisen tilanteen tunnusmerkit? Emme erehtyne osoittaessamme seuraavat kolme perustunnusmerkkiä: 1) Hallitsevien luokkien on mahdotonta säilyttää herruutensa muuttumattomana; vallitsee jonkinlainen „huippukerros” kriisi, hallitsevan luokan politiikan kriisi, se synnyttää halkeaman, johon tunkeutuu sorrettujen luokkien tyytymättömyys ja suuttumus. Vallankumouksen alkamista varten ei tavallisesti riitä se, että „pohjakerrokset eivät tahdo”, vaan sitä varten on välttämätöntä vielä se, että „huippukerrokset eivät voi” elää vanhaan tapaan. 2) Sorrettujen luokkien puutteen ja kurjuuden kärjistyminen tavallista tuntuvammaksi. 3) Joukkojen aktiivisuuden huomattava voimistuminen yllämainituista syistä, joukkojen, jotka „rauhan” aikana sallivat rauhassa riistää itseään, mutta jotka myrskyisinä aikoina vetää itsenäiseen historialliseen toimintaan niin kriisin synnyttämä tilanne yleensä *kuin myös itse „huippukerroskin”*.

Vallankumous — yleisen säännön mukaan — ei ole mahdollinen ilman näitä objektiivisia muutoksia, jotka eivät ole riippumattomia ainoastaan eri ryhmien ja puolueiden, vaan myös eri luokkien tahdosta. Näiden objektiivisten muutosten kokonaisuutta sanotaankin vallankumoukselliseksi tilanteeksi. Tällainen tilanne oli olemassa vuonna 1905 Venäjällä ja kaikkina vallankumouskausina Lännessä; mutta se oli olemassa myös viime vuosisadan 60-luvulla Saksassa, vuosina 1859—1861, 1879—1880 Venäjällä, vaikkei vallankumouksia tällöin ollutkaan. Miksi? Siksi, ettei jokainen vallankumouksellinen tilanne synnytä vallankumousta,

vaan ainoastaan sellainen tilanne, kun ylempänä luetteluihin objektiivisiin muutoksiin yhdistyy subjektiivinen, nimittäin se, että vallankumouksellinen *luokka* pystyy vallankumoukselliseen joukkotoimintaan, joka on kyllin *voimakas* murskaamaan (tai murtamaan) vanhan hallituksen, joka ei koskaan, ei edes kriisikausina, „kaadu”, ellei sitä „kaadeta”.

Tällaisia ovat marxilaiset katsantokannat vallankumouksesta, joita on monen monta kertaa kehitelty ja tunnustettu kiistattomiksi kaikkien marxilaisten taholta ja joista meille venäläisille vuoden 1905 kokemus on antanut varsin havainnollisen vahvistuksen. Kysytään, mitä Baselin manifesti edellytti tässä suhteessa vuonna 1912 ja mitä tapahtui vuosina 1914—1915?

Edellytettiin vallankumouksellista tilannetta, joka määriteltiin lyhyesti sanoilla „taloudellinen ja poliittinen kriisi”. Koittiko se? Kyllä, epäilemättä. Sosialishovinisti Lensch (joka puolustaa shovinismia suorasukaisemmin, avomielisemmin ja rehellisemmin kuin teeskentelijät Cunow, Kautsky, Plehanov ja kumpp.) sanoi jopa niinkin, että „me elämme omalaatuista *vallankumousta*” (hänen kirjasensa „Saksan sosialidemokratia ja sota” 6. sivu, Berliini, 1915). Poliittinen kriisi on olemassa: yksikään hallitus ei ole varma huomisesta päivästä eikä turvassa finanssiromahduksen, aluemenetyksen, maastakarkotuksen vaaralta (kuten karkotettiin hallitus Belgiasta). Kaikki hallitukset elävät tulivuorella, kaikki ne *itse* vetoavat joukkojen oma-toimisuuteen ja sankaruuteen. Euroopan poliittinen järjestys on kokonaan järkkynyt eikä varmaankaan kukaan väittäne sitä vastaan, että me olemme joutuneet (ja joudumme yhä syvemmälle — kirjoitan tätä Italian sodanjulistuspäivänä) mitä valtavimpien poliittisten järkytysten kauteen. Kun Kautsky kahden kuukauden kuluttua sodan julistamisesta kirjoitti („Neue Zeit” * lehdessä, lokakuun 2 p:nä 1914), että „hallitus ei koskaan ole niin voimakas eivätkä puolueet koskaan niin heikkoja kuin sodan alussa”, niin se on eräs mallinäyte siitä, miten Kautsky väärentää historia-tiedettä Südekumien ja muiden opportunistien mieliksi. Hallitus ei koskaan kaippaa niin kovin vallassaolevien luokkien

* — „Uusi Aika”. Toim.

kaikkien puolueiden yksimielisyyttä ja riistettyjen luokkien „rauhallista” alistumista tuohon herravaltaan kuin sodan aikana. Tämä ensiksi, ja toiseksi, jos „sodan alussa”, eritoten maassa, joka toivoo pikaista voittoa, hallitus näyttää kaikkivoivalta, niin kukaan ei ole milloinkaan eikä missään maailmassa asettanut vallankumouksellisen tilanteen odotuksia riippuvaisiksi yksinomaan sodan „alku”-hetkestä, eikä semmitenkään samaistanut „näennäistä” *todellisuuden* kanssa.

Että Euroopan sota muodostuu paljon vaikeammaksi kuin muut sodat, sen ovat kaikki tietäneet, nähneet ja tunnustaneet. Sodan antama kokemus todistaa sitä yhä enemmän. Sota laajenee. Euroopan poliittiset perustat horjuvat yhä enemmän. Joukkojen kärsimykset ovat hirveitä, ja hallituksien, porvariston ja opportunistien yritykset vaieta näistä kärsimyksistä epäonnistuvat yhä useammin. Tiettyjen kapitalistiryhmien liikevoitot, joita ne saavat sodasta, ovat ennenkuulumattoman, skandaalimaisen suuria. Ristiriitojen kärjistyminen on valtavaa. Joukkojen mykkä suuttumus, poljettujen ja sivistymättömien kerrosten hämärä toivo kunnollisesta („demokraattisesta”) rauhasta, alkava tyytymättömyys „pohjakerroksissa” — kaikki tuo on olemassa. Ja mitä enemmän sota pitkistyy ja kärjistyy, sitä voimakkaammin itse hallitukset kehittävät ja niiden on kehitettävä joukkojen aktiivisuutta kehottamalla joukkoja tavallista kovempiin voimanponnistuksiin ja itseuhrautuvaisuuteen. Sodan koettelemukset, samoin kuin jokaisen historiallisen murroksen, ihmiselämässä sattuvan jokaisen suuren onnettomuuden ja jokaisen taitekohdan koettelemukset tylsistävät ja murtavat toisia, *mutta toisia ne sen sijaan valistavat ja karaisevat*, ja maailmanhistoriassa niiden viimeksi mainittujen määrä ja voima on sen lisäksi osoittautunut yleensä suuremmaksi kuin ensiksi mainittujen, jonkin erillisen valtion rappeutumista ja tuhoa lukuunottamatta.

Rauhan solmiminen ei voi lopettaa „heti” noita kaikkia onnettomuuksia ja koko tuota ristiriitojen kärjistyneisyyttä, vaan päinvastoin tekee nuo onnettomuudet monessa suhteessa vieläkin tuntuvammiksi ja erittäin havainnollisiksi väestön takapajuisimmille joukoille.

Sanalla sanoen, useimmissa Euroopan edistyneissä maissa ja suurvalloissa on olemassa vallankumouksellinen tilanne. Baselin manifestin ennakkonäkemys on tässä suhteessa toteutunut *täydellisesti*. Tämän totuuden välitön tai välillinen kiistäminen tai siitä vaikeneminen, kuten tekevät Cunow, Plehanov, Kautsky ja kumpp., on samaa kuin pahin valehteleminen, työväenluokan pettäminen ja porvariston palveleminen. „Sotsial-Demokratissa” (numeroissa 34, 40 ja 41)* olemme esittäneet tietoja, jotka osoittavat, että vallankumousta *pelkäävä* väki, kristilliset pappisporoporvarit, yleisesikunnat ja miljoonamiesten sanomalehdet ovat pakotettuja toteamaan vallankumouksellisen tilanteen oireiden olemassaolon Euroopassa.

Kauanko kestää ja kuinka suuresti vielä kärjistyy tämä tilanne? Johtaako se vallankumoukseen? Sitä emme tiedä, eikä kukaan voi sitä tietää. Sen on osoittava vain se *kokeemus*, minkä antaa vallankumouksellisten mielialojen kehitys ja etumaisen luokan, proletariaatin, siirtyminen vallankumouksellisiin toimintoihin. Tässä ei voi yleensä olla puhuttakaan mistään „illuusioista” enempää kuin niiden kumoamisestakaan, sillä yksikään sosialisti ei missään eikä milloinkaan ole ottanut taatakseen sitä, että juuri tämä (eikä seuraava) sota, nimenomaan nykyinen (eikä huomina) vallankumouksellinen tilanne synnyttää vallankumouksen. Tässä on puhe kaikkien sosialistien kiistattomimmasta ja tärkeimmästä velvollisuudesta: velvollisuudesta paljastaa joukoille vallankumouksellisen tilanteen olemassaolo, tehdä selkoa sen laajuudesta ja syvyydestä, herättää proletariaatin vallankumouksellista tietoisuutta ja vallankumouksellista päättäväisyyttä, auttaa proletariaattia siirtymään vallankumouksellisiin toimintoihin ja luoda vallankumouksellista tilannetta vastaavia järjestöjä sensuuntaista toimintaa varten.

Yksikään vaikutusvaltainen ja vastuunalainen sosialisti ei ole milloinkaan uskaltanut epäillä sitä, että sosialististen puolueiden velvollisuus on nimenomaan tämä, ja Baselin manifesti, levittelemättä ja vaalimatta mitään „illuusioita”, puhuu nimenomaan tästä sosialistien velvollisuudesta: on kiihdytettävä, „ravisteltava” kansaa (eikä nukutettava sitä

* Ks. tätä osaa, ss. 78—79, 169—170, 181—183. *Toim.*

shovinismilla, niinkuin Plehanov, Axelrod ja Kautsky tekevät), „hyväksikäytettävä” kriisiä kapitalismin romahduksen „jouduttamiseksi”, pidettävä ohjeena Kommuunin ja vuoden 1905 lokakuun—joulukuun *esimerkkiä*. Se, että nykyiset puolueet eivät ole täyttäneet tätä velvollisuuttaan, onkin niiden petturuutta, niiden poliittista kuolemista, tehtävistään luopumista ja porvariston puolelle siirtymistä.

III

Mutta kuinka *saattoi* tapahtua, että II Internationalen huomatuimmat edustajat ja johtajat pettivät sosialismin? Tähän kysymykseen pysähdymme seikkaperäisesti alempana tarkasteltuamme ensin yrityksiä puolustaa „teoreettisesti” tuota petturuutta. Yritämme luonnehtia sosialishovinismin perusteorioita, joiden edustajina voidaan pitää Plehanovia (hän toistaa pääasiassa englantilais-ranskalaisten shovinistien, Hyndmanin ja tämän uusien kannattajien, väitteitä) ja Kautskya (hän esittää paljon „hiotumpia” väitteitä, jotka näyttävät teoreettisesti paljon paremmin perustelluilta).

Muita alkeellisin lienee „aloittajan” teoria. Kimpuumme on hyökätty, me puolustaudumme; proletariaatin edut vaativat torjumaan Euroopan rauhan rikkojat. Tämä on kertosaakeenä kaikkien hallitusten lausunnoissa ja koko maailman porvarillisen ja keltaisen lehdistön julistuksissa. Noinkin kulunutta latteutta Plehanov kaunistelee viittamalla jesuiittamaisesti — mikä tälle kirjailijalle on välttämätöntä — „dialektiikkaan”: konkreettisen tilanteen huomioonottamisen nimessä on ennen kaikkea muka löydettävä aloittaja ja nujerrettava se jättäen kaikki muut kysymykset seuraavaan tilanteeseen (ks. Plehanovin kirjasta „Sodasta”, Pariisi, 1914, ja sen päätelmien kertausta Axelrodin toistamina „Golosin” numeroista 86 ja 87). Dialektiikan sofistikkiaan vaihtamisen jalossa asiassa Plehanov on lyönyt ennätyksen. Sofisti sieppaa jonkin „perusteen”, ja jo Hegel sanoi aivan oikein, että „perusteita” voidaan löytää mille tahansa maailmassa. Dialektiikka vaatii tutkimaan kyseistä yhteiskunnallista ilmiötä kaikinpuolisesti sen kehityksessä ja johtamaan ulkonaisen, näennäisen liikkeellepanevista perusvoimista, tuotantovoimien kehityksestä ja luokkataistelusta. Plehanov sieppaa sitaatin saksalaisesta sociali-

demokraattisesta lehdistöstä: saksalaiset muka itse tunnustivat ennen sotaa Itävallan ja Saksan aloittajiksi — ja siinä kaikki. Siitä, että Venäjän sosialistit ovat useaan kertaan paljastaneet Galitsiaan, Armeniaan j.n.e. kohdistuvat tsarismien valloitus suunnitelmat, Plehanov on vaiti. Hänellä ei ole pienintäkään aikomusta kosketella talouselämän ja diplomatian historiaa edes kolmen viimeisen vuosikymmenen ajalta, vaikka tuo historia todistaa kumoamattomasti, että nimenomaan siirtomaiden valloittaminen, vieraiden maiden ryöväys, menestyvämmän kilpailijan syrjäyttäminen ja taloudelliseen häviöön saattaminen ovat muodostaneet *molempien* nykyään sotivien valtioryhmien politiikan peruskselein*.

Sotiin sovellettuna dialektiikan perusväittäjä, jota Plehanov on niin hävyttömästi vääristellyt porvariston mieliksi, on se, että „*sota on vain politiikan jatkamista toisin*” (nimenomaan väkivaltaisain) „*keinoin*”. Tämän määritelmän

* Erittäin opettavainen on englantilaisen pasifistin Brailsfordin kirja: „Teräksen ja kullan sota” (Lontoo, 1914; kirja on päivätty maaliskuussa 1914!), jonka tekijä on valmis jopa pitämään itseään sosialistina. Kirjoittaja käsittelee alvan selvästi sen, että kansalliset kysymykset ovat yleensä taka-alalla, ne on jo ratkaistu (35), että nyt ei ole kysymys niistä, että „nykyisen diplomatian tyyppillisenä kysymyksenä” (36) on Bagdadin rautatie, ratakiskojen hankinta sitä varten, Marokon kaivokset j.n.e. Eräänä „opettavaisimpana välikohtauksena Euroopan diplomatian uusimmassa historiassa” kirjoittaja pitää oikeutetusti ranskalaisen patrioottien ja englantilaisten imperialistien kamppailua Caillaux'n yrityksiä vastaan (vuosina 1911 ja 1913), joiden tarkoituksena oli päästä sovintoon Saksan kanssa sellaisen sopimuksen pohjalla, että jaetaan siirtomaavaikutusalueet ja Saksan arvopaperit päätetään Pariisin pörssiin. Englannin ja Ranskan porvaristo teki tyhjäksi tuon sopimuksen (38—40). Imperialismin päämääränä on pääoman vienti heikompiin maihin (74). Tuosta pääomasta saatu voitto oli Englannissa 90—100 miljoonaa puntia vuonna 1899 (Giffen), 140 miljoonaa vuonna 1909 (Paish), ja omasta puolestamme lisäämme, että Lloyd George laski sen äskettäin pitämässään puheessa 200 miljoonaksi punnaksi, miltei 2 miljardiksi ruplaksi. — Likaiset vehkeilyt ja turkkilaisen ylimystön lahjomiset, virkapaikat lellipojille Intiassa ja Egyptissä — siinä asian ydin (85—87). Mitään vähemmistö hyötyä aseistautumisesta ja sodista, mutta sen puolella ovat yhteiskunnalliset piirit ja finanssimiehet, jota vastoin rauhanpuolustajain puolella on hajanainen väestö (93). Pasifisti, joka tänään puhuu rauhasta ja aseistariisumisesta, osoittautuu huomenna olevan jäsenenä puolueessa, joka on täysin riippuvainen sotatarvikehankkijoista (161). Jos kolmi-sopimus osoittautuu voimakkaammaksi, niin se ottaa Marokon ja jakaa Persian, — kolmiliitto ottaa Tripolitanian, lujittaa asemansa Bosniassa, alistaa valtansa alle Turkin (167). Lontoo ja Pariisi ovat antaneet Venäjälle miljojarja maaliskuussa 1906, auttaen tsarismia vapausliikkeen tukahduttamisessa (225—228); Englanti auttaa nyt Venäjää Persian kuristamisessa (229). Venäjä syytti Balkanin sodan (230). — Tämä kaikki on jo tuttua, eikä totta? Eikö tuo ole yleisesti tunnettua ja eikö sitä ole toistettu tuhansia kertoja koko maailman sosialidemokraattisissa lehdissä? Sodan aattona englantilainen porvari näkee sen selvääkin selvemmin. Mutta kuinka säädettömäksi humpuukiksi, millaiseksi sietämättömäksi teeskentelyksi, kuinka imeläksi valheeksi osoittautuvatkaan näiden yksinkertaisten ja yleisesti tunnettujen tosiasioiden rinnalla Plehanov'n ja Potresov'n teorialt Saksan syyllisyydestä tai Kautskyn teorialt aseistariisumisen ja pitkäaikaisen rauhan „perspektiiveistä” kapitalismin oloissa!

on antanut Clausewitz *, eräs suurimmista kirjailijoista sotahistorian kysymysten alalla, jonka aatteet olivat Hegelin hedelmöittämiä. Ja nimenomaan tällainen on aina ollut Marxin ja Engelsin katsantokanta, jotka ovat *jokaista* sotaa pitäneet kyseisten asiasta kiinnostuneiden valtojen — ja niiden sisällä olevien *eri luokkien* — politiikan *jatkona* kyseisenä aikana.

Plehanovin karkean shovinismin teoreettinen kanta on aivan sama kuin Kautskyn hienostuneemman sovittelevan-
imelän shovinismin kanta, kun tämä viimeksi mainittu siunaa kaikkien maiden sosialistien siirtymisen „omien” kapitalistien puolelle seuraavalla päätelmällä:

Kaikki ovat oikeutettuja ja velvollisia puolustamaan isänmaataan: todellinen internationalismi on sitä, että tunnustetaan tuon oikeuden olevan kaikkien, siinä luvussa minun kansakuntaani vastaan sotivien kansakuntien sosialisteilla... (ks. „Neue Zeit”, lokakuun 2 pnä 1914, ja muita saman tekijän kirjoituksia).

Tämä vertaansa vailla oleva päätelmä on niin äärettömän halpamaista sosialismin pilkkaamista, että parhaimpaa vastauksena siihen olisi sellaisen mitalin tilaaminen, jonka toisella puolella olisivat Vilhelm II:n ja Nikolai II:n ja toisella Plehanovin ja Kautskyn muotokuvat. Todellinen internationalismi on nähkääs sen puolustamista, että „isänmaan puolustuksen” nimessä ranskalaiset työläiset ampuvat saksalaisia ja saksalaiset ranskalaisia!

Mutta jos tarkastelemme Kautskyn päätelmien teoreettisia edellytyksiä, niin saamme juuri sen katsantokannan, jonka Clausewitz asetti naurunalaiseksi noin 80 vuotta sitten: sodan alettua katkeavat kansojen ja luokkien väliset historiallisesti muodostuneet poliittiset suhteet ja syntyy aivan toisenlainen tilanne! on „vain” hyökkääjiä ja puolustautujia, „vain” „isänmaan vihollisten” torjumista! Se, että suurvaltojen imperialistiset kansat sortavat monia kansakuntia, jotka muodostavat enemmän kuin puolet maapallon väestöstä, näiden maiden porvariston keskinäinen

---

* *Karl von Clausewitz: „Vom Kriege”, Werke, I Bd., S. 28. Vrt. III osa, ss. 139—140: „Kaikki tietävät sotien johtuvan yksinomaan hallitusten ja kansojen välisistä poliittisista suhteista; mutta tavallisesti käsitetään asia siten, että muka sodan sytyttyä nämä suhteet katkeavat ja muodostuu kokonaan uusi tilanne, joka on riippuvainen alnoastaan omista erikoislaeistaan. Me väitämme päinvastaisista: sota ei ole mitään muuta kuin poliittisten suhteiden jatkumista muiden keinojen välityksellä”.*

kilpailu saaliin jaosta, pääoman pyrkimys työväenliikkeen hajottamiseen ja tukahduttamiseen — kaikki tuo on kadonnut kerralla Plehanovin ja Kautskyn näköpiiristä, vaikka he itse kuvailivat sodan edellä vuosikymmenien ajan nimenomaan tuollaista „politiikkaa”.

Valheelliset viittaukset Marxiin ja Engelsiin muodostavat tällöin sosialishovinismin molempien pääpukarien „valtti”-perusteen: Plehanov muistelee Preussin kansallissotaa v. 1813 ja Saksan sotaa v. 1870, Kautsky todistelee mitä oppineimman näköisenä, että Marx pohti sitä kysymystä, kumman (t.s. minkä porvariston) menestys olisi toivottavampaa vuosien 1854—1855, 1859, 1870—1871 sodissa, ja samaa kysymystä pohtivat marxilaiset myös vuosien 1876—1877 ja 1897 sotien suhteen. Kaikkien aikojen kaikkien sofistien menetelmänä on: ottaa esimerkkejä, jotka tunnetusti koskevat periaatteellisesti erilaatuisia tapauksia. Entiset sodat, joita meille osoitetaan, olivat sen „politiikan jatkoa”, joka ilmeni porvariston monivuotisena kansallisliikkeenä, vieraan muukalaiskansallisuuden harjoittamaa sortoa ja (turkkilaista ja venäläistä) absolutismia vastaan tähdätyinä liikkeenä. Mitään muuta kysymystä, paitsi kysymystä tämän tai tuon porvariston menestyksen toivottavuudesta, ei voinutkaan silloin olla; sitä laatua oleviin sotiin marxilaiset saattoivat *kehottaa etukäteen* kansoja *lietsoen* kansallisvihaa, kuten kehotti Marx vuonna 1848 ja myöhemmin sotaan Venäjää vastaan ja kuten Engels v. 1859 lietsoi saksalaisten keskuudessa kansallisvihaa niiden sortajia, Napoleon III:ta ja Venäjän tsarismia kohtaan*.

Feodalismin- ja absolutisminvastaisen taistelun politiikan, vapautuvan porvariston „politiikan jatkamisen”

---

* Muuten hra Gardenin sanoo „Zhiznissä”** Marxin „vallankumoukselliseksi shovinismiksi”, mutta kuitenkin shovinismiksi, sitä, että Marx kannatti vuonna 1848 vallankumouksellista sotaa niitä Euroopan kansoja vastaan, jotka käytännössä osoittautuivat vastavallankumouksellisiksi, nimittäin: „slaavilaisia ja etupäässä venäläisiä” vastaan. Tällainen syytös Marxia vastaan todistaa vain vielä kerran tuon „vasemmistolais”-sosiaalivallankumouksellisen opporunistisuutta (tai — oikeamminkin ja — täydellistä kevytmielisyyttä). Me marxilaiset olemme aina kannattaneet ja kannattamme *vallankumouksellista* sotaa *vastavallankumouksellisia* kansoja vastaan. Jos esimerkiksi sosialismi *voittaisi* vuonna 1920 Amerikassa tai Euroopassa, ja olettakaamme, että Japani ja Kiina lähettäisivät *silloin* meitä vastaan — ensin vaikkapa diplomaattista tietä — Bismarckinsa, niin me tulisimme *kannattamaan* vallankumouksellista hyökkäyssotaa niitä vastaan. Onko tämä teistä kummallista, hra Gardenin? Tehän olette Ropshinin kaltainen vallankumouksellinen!

vertaaminen raihnaantuneen, *se on* imperialistisen, *se on* koko maailmaa ryövänneen ja taantumuksellisen, liitossa feodaalien kanssa proletariaattia sortavan porvariston „politiikan jatkamiseen” — *se on* arsinoiden vertaamista puutiin. Se muistuttaa „porvariston edustajien” Robespierren, Garibaldin ja Zheljabovin vertaamista sellaisiin „porvariston edustajiin” kuin ovat Millerand, Salandra ja Gutshkov. Ei voida olla marxilainen tuntematta mitä syvintä kunnioitusta suuria porvarillisia vallankumousmiehiä kohtaan, joilla oli maailmanhistoriallinen oikeus puhua porvarillisten „isänmaiden” nimessä ja jotka taistelussa feodalismia vastaan kohottivat uusien kansakuntien kymmenet miljoonat kulttuurielämäänsä. Eikä voida olla marxilainen halveksimatta Plehanovin ja Kautskyn sofistikkua, jotka puhuvat „isänmaan puolustamisesta” sen johdosta, että Saksan imperialistit ovat kuristaneet Belgian tai sen johdosta, että Englannin, Ranskan, Venäjän ja Italian imperialistit ovat sopineet Itävallan ja Turkin ryöstämisestä.

Vielä eräs sosialishovinismin „marxilainen” teoria: sosialismin perustana on kapitalismin nopea kehitys; maani voitto jouduttaa kapitalismin kehitystä maassani ja siis myös sosialismin lähenemistä; maani tappio viivyyttää sen taloudellista kehitystä ja siis myös sosialismin lähenemistä. Tällaista struvelaista teoriaa kehittää meillä Plehanov, saksalaisilla Lensch ynnä muut. Kautsky kinastelee tätä karkeaa teoriaa vastaan, Lenschia vastaan, joka avoimesti puolustaa sitä, ja Cunowia vastaan, joka puolustaa sitä verhoitusti, mutta hän kinastelee vain siksi, että saisi kaikkien maiden sosialishovinitit tekemään sovinnon hiotumman, jesuiittamaisemman shovinistisen teorian pohjalla.

Tilaisuus ei salli pysähtyä pitemmäksi aikaa analysoimaan tätä karkeaa teoriaa. Struven „Kriittiset huomautukset” ilmestyivät vuonna 1894, ja Venäjän sosialidemokraatit ovat 20 vuodessa tutustuneet perusteellisesti tähän valistuneiden venäläisten porvariin „tapaan” ajaa läpi mielipiteitään ja toivomuksiaan verhoamalla ne „marxilaisuudella” — joka *on puhdistettu* vallankumouksellisuudesta. Kuten viimeiset tapahtumat erittäin havainnollisesti ovat osoittaneet, struvelaisuus ei ole ainoastaan porvarillisten

teoreetikkojen venäläinen, vaan kansainvälinen pyrkimys tappaa marxilaisuus „hellyyden avulla”, tukehduuttaa se syleilyillä, sillä, että muka tunnustetaan marxilaisuuden „kaikki” „todella tieteelliset” puolet ja ainekset, *paiisi* sen „agitatorista”, „demagogista” ja „blanquilaismaisen utoopista” puolta. Toisin sanoen: otettakoon marxilaisuudesta kaikki, minkä liberaalinen porvaristo voi hyväksyä, jopa taistelu reformien puolesta, jopa luokkataistelu (ilman proletariaatin diktatuuria), jopa „sosialististen aatteiden” „yleinen” tunnustaminen ja kapitalismin vaihtaminen „uuteen järjestelmään” ja jätettäköön pois „vain” marxilaisuuden elävä henki, „vain” sen vallankumouksellisuus.

Marxilaisuus on proletariaatin vapausliikkeen teoria. Siksi onkin selvää, että tietöisten työläisten on kiinnitettävä erittäin suurta huomiota siihen prosessiin, jossa marxilaisuus vaihdetaan struvelaisuuteen. Tämän prosessin liikkeellepanevat voimat ovat monilukuisia ja erilaisia. Mainitsemme vain kolme tärkeintä. 1) Tieteen kehitys antaa yhä enemmän aineistoa, joka todistaa, että Marx on oikeassa. Marxia vastaan on pakko taistella ulkokullatusti, ei siten, että vastustetaan avoimesti marxilaisuuden perusteita, vaan muka tunnustamalla ne, sterilisoimalla sofismien avulla marxilaisuuden sisältöä, muuttamalla se porvaristolle vaarattomaksi „pyhäinkuvaksi”. 2) Opportunismien kehitys sosialidemokraattisissa puolueissa tukee tällaista marxilaisuuden „uudistamista” muovaten marxilaisuutta sopivaksi puolusteluksi niille kaikenlaisille myönnytyksille, joita opportunismille tehdään. 3) Imperialismin kausi on maailman jakamista „suurten”, etuoikeutettujen, muita kansoja sortavien kansakuntien kesken. Näillä etuoikeuksilla ja tällä sorrolla saadun saaliin muruista tulevat epäilemättä osallisiksi myös pikkuporvariston ja työväenluokan aristokratian sekä byrokratian määrätyt kerrokset. Nämä kerrokset, jotka ovat proletariaatin ja työtekevien joukkojen mitättömänä vähemmistönä, kallistuvat „struvelaisuuteen”, sillä siitä he saavat puolustuksen liitoutumiselleen „oman” kansallisen porvaristonsa kanssa *kaikkien* kansakuntien sorrettuja joukkoja vastaan. Tästä joudumme vielä puhumaan alempana Internationalen vararikon syitä koskevan kysymyksen yhteydessä.

IV

Hiotuin sosialishovinismin teoria, jota on taitavimmin mukailtu tieteelliseksi ja kansainväliseksi, on Kautskyn esittämä „ultraimperialismin” teoria. Tässä sen selvin, täsmällisin ja uusin selitys itsensä tekijän esittämänä:

„Protektionistisen liikkeen heikkeneminen Englannissa, tullimaksujen alentaminen Amerikassa, pyrkimys aseistariisumiseen, Ranskasta ja Saksasta käsin tapahtuvan pääoman maastaviennin nopea supistuminen viimeisinä sotaa edeltäneinä vuosina ja vihdoin yhä voimistuva eri finanssipääomakoppien yhteenpunoutuminen kansainvälisessä mitassa — kaikki tämä on pannut minut harkitsemaan sitä, voisiko nykyisen imperialistisen politiikan tunkea pois uusi, ultraimperialistinen politiikka, joka asettaa kansallisten finanssipääomien välisen taistelun tilalle yhteisen kansainvälisesti yhteenliittyneen finanssipääoman harjoittaman maailman riiston. Tällainen kapitalismin uusi vaihe on ainakin ajateltavissa. Onko se toteutuva, sen ratkaisemiseksi ei ole vielä riittäviä edellytyksiä” („Neue Zeit” № 5, 30. IV. 1915, s. 144).

„...,Nykyisen sodan kulku ja lopputulos voivat tässä suhteessa osoittautua ratkaiseviksi. Sota voi murskata täydellisesti ultraimperialismin heikot idut lietsomalla kansallisivihan korkeimmilleen myös finanssi-kapitalistien välillä, voimistamalla aseistautumista ja keskinäistä kilvoittelua siinä suhteessa sekä tekemällä toisen maailmansodan kierämättömäksi. Silloin se ennakkonäkemyks, jonka määrittelin kirjassani „Tie valtaan”, on toteutuva hirvittävässä mitassa, on voimistuva luokkaristiriitojen kärjistymisen ja samalla kapitalismin moraalinen surkastuminen (kirjaimellisesti: „isännöimisen loppu, Abwirtschaftung”, romahdus)“... (Huomautettakoon, että tuolla koreilevalla sanalla Kautsky tarkoittaa yksinkertaisesti „proletariaatin ja finanssipääoman välillä olevien kerrosten”, nimittäin „sivistyneistön, pikkuporvariston ja jopa pikkukapitalistienkin” „vihaa” kapitalismia kohtaan)... „Mutta sota voi päättyä toisin. Se voi johtaa ultraimperialismin heikkojen itujen voimistumiseen. Sen antamat opetukset” (huomatkaa!) „voivat nopeuttaa kehityksen sellaiseksi, jollaista rauhan aikana olisi pitänyt odottaa kauan. Jos asia menee näin pitkälle, päättyy kansakuntien sovintoon, aseistariisumiseen ja pitkäaikaiseen rauhaan, niin silloin pahimmat niistä syistä, jotka sodan edellä veivät yhä voimakkaammin kohti kapitalismin moraalista surkastumista voivat kadota”. On ymmärrettävää, että uusi vaihe tuo tullessaan „uusaa, ehkäpä vieläkin raskaampia kärsimyksiä” proletariaatille, mutta „joksikin aikaa” „ultraimperialismi” „voisi kuitenkin luoda uusien toiveiden ja odotusten aikakauden kapitalismin puitteissa” (s. 145).

Miten tästä „teoriasta” johdetaan sosialishovinismin puolustelu?

„Teoreetikolle” jotensakin kummallisella — nimenomaan seuraavalla tavalla:

Vasemmistososialidemokraatit Saksassa puhuvat, että imperialismi ja sen synnyttämät sodat eivät ole sattuma,

vaan finanssipääoman herruuteen johtaneen kapitalismin kiertämätön tuote. Sen tähden joukkojen siirtyminen vallankumoukselliseen taisteluun on välttämätöntä, koska verrattain rauhallisen kehityksen kausi on päättynyt. „Oikeisto”-sosialidemokraatit lausuvat karkeasti: kun keran imperialismi on „välttämätön”, niin meidänkin on oltava imperialisteja. Kautsky, „keskustan” osassa, sovittelee:

„Äärimmäiset vasemmistolaiset”, kirjoittaa hän kirjasessaan „Kansallinen valtio, imperialistinen valtio ja valtioliitto” (Nürnberg, 1915), tahtovat „asettaa” kiertämättömän imperialismiin „vastakohtaksi” sosialismin, siis „ei ainoastaan sosialismin propagoimisen, jonka me jo puolen vuosisadan ajan olemme asettaneet kapitalistisen herruuden kaikkien muotojen vastakohtaksi, vaan sosialismin viipymättömän toteuttamisen. Tämä tuntuu kovin radikaaliselta, mutta se saattaa vain *sysätä* imperialismiin leiriin *jokaisen*, joka *ei usko* sosialismin viipymättömän käytännöllisen toteuttamisen mahdollisuuteen” (s. 17, kursivointi meidän).

Puhuessaan sosialismin viipymättömästä toteuttamisesta Kautsky „toteuttaa” kieroilua, käyttäen hyväkseen sitä, ettei Saksassa, varsinkaan sotasensuurin oloissa, saa puhua vallankumouksellisesta toiminnasta. Kautsky tietää vallan hyvin, että vasemmistolaiset vaativat puolueelta vallankumouksellisen toiminnan *viivyttelämätöntä* propagoimista ja valmistelua eikä suinkaan „socialismin viipymätöntä käytännöllistä toteuttamista”.

Imperialismin välttämättömyydestä vasemmistolaiset johtavat vallankumouksellisen toiminnan välttämättömyyden. „Ultraimperialismin teoria” auttaa Kautskya *opportunistien puolustamisessa*, asian esittämisessä siinä valossa, että opportunistit eivät suinkaan ole siirtyneet porvariston puolelle, vaan yksinkertaisesti „eivät usko” pikaiseen sosialismiin, odottaen, että vastaisuudessa „voi koittaa” uusi aseistariisumisen ja pitkäaikaisen rauhan „aika-kaus”. „Teorian” ydinajatuksena on se ja *vain se*, että *toivomalla uutta* kapitalismin rauhanomaista kautta Kautsky puolustaa opportunistien ja virallisten sosialidemokraattisten puolueiden yhtymistä porvaristoon ja niiden kieltäytymistä vallankumouksellisesta (siis proletaarista) taktiikasta *nykyisen myrskykauden* aikana, vastoin Baselin päätöslauselman juhlallisia julkilausumia!

Huomatkaa, että Kautsky tällöin ei ainoastaan ole sanomatta: uusi vaihe johtuu ja sen täytyy seurata sellaisista ja sellaisista olosuhteista ja ehdoista, — vaan päinvastoin, hän sanoo suoraan: en voi vielä ratkaista edes kysymystä uuden vaiheen „*toteutumisesta*”. Ja todellakin, luokaapa silmäys niihin uuteen kauteen johtaviin „*tendensseihin*”, joihin Kautsky viittaa. Ällistyttävää on, että tekijä pitää taloudellisten tosiseikkojen joukkoon kuuluvina „*aseistariisumisympiyrkimyksiä*”! Se merkitsee: epäilemättömiltä toiseikoilta, jotka eivät lainkaan sovi yhteen ristiriitojen lievenemisteorian kanssa, piiloudutaan viattomien poroporvarillisten puheiden ja haaveiden suojaan. Kautskyn „*ultra-imperialismi*” — ohimennen sanoen tuo sana ei ilmaise lainkaan sitä, mitä tekijä tahtoo sanoa, — tarkoittaa kapitalismin ristiriitojen valtavaa *lievenemistä*. „*Protektionismin heikkeneminen Englannissa ja Amerikassa*” — sanotaan meille. Mutta missä siinä on edes vähäisin tendenssi uuteen kauteen? Äärimmäisyyksiin saatettu Amerikan protektionismi on heikentynyt, mutta protektionismi on säilynyt, kuten ovat säilyneet myös Englannin erikoisoikeudet ja suosintatariffit Englannin siirtomaissa. Palauttakaamme mieleen, mihin perustuu kapitalismin edellisen, „*rauhan*” kauden muuttuminen nykyiseksi, imperialistiseksi kaudeksi: siihen, että vapaa kilpailu luovutti paikkansa kapitalistien monopolilyhtymille, ja siihen, että koko maapallo on jo jaettu. On selvää, että näillä molemmilla toiseikoilla (ja tekijöillä) on todellakin yleismaailmallinen merkitys: vapaa-kauppa ja rauhallinen kilpailu olivat mahdollisia ja välttämättömiä niin kauan kuin pääomalla oli mahdollisuus laajentaa esteettömästi siirtomaita ja anastaa Afrikassa ja muualla vapaita maita, samalla kun pääoman keskittyminen oli vielä heikkoa ja monopolistisia liikeyrityksiä, s.o. niin suuria, että ne olisivat *kokonaan* hallinneet määrättyä teollisuusalaa, ei vielä ollut. Tällaisten monopolististen liikeyritysten syntyminen ja kasvu (tämä prosessi ei luultavasti ole pysähtynyt Englannissa enempää kuin Amerikasakaan? tuskinpa edes Kautsky uskaltaa kieltää, että sota on edistänyt ja kärjistänyt sitä) tekee entisen vapaan kilpailun *mahdottomaksi*, kaivaa maata sen jalkojen alta, ja se, että maapallo on jo jaettu, *pakottaa* siirtymään rauhallisesta siirtomaa-alueiden laajentamisesta aseelliseen

taisteluun siirtomaiden ja vaikutuspiirien *uudelleenjakamiseksi*. On naurettavaa ajatellakin, että protektionismin *heikkeneminen* kahdessa maassa voi siinä jotakin muuttaa.

Edelleen, pääoman maastaviennin supistuminen *kahdessa* maassa muutamien vuosien aikana. Noilla kahdella maalla, Ranskalla ja Saksalla, oli esimerkiksi Harmsin tilaston mukaan vuonna 1912 pääomia ulkomailla suunnitteen 35 miljardia markkaa (noin 17 miljardia ruplaa) kummallakin, kun taas yksistään Englannilla oli kaksi kertaa enemmän*. Pääoman maastaviennin kasvu ei koskaan ole ollut eikä ole voinutkaan olla kapitalismin vallitessa tasasuhtaista. Siitä, että pääoman kasautuminen olisi heikennyt tai sisämarkkinain vastaanottokyky merkittävästi muuttunut esimerkiksi joukkojen asemassa tapahtuneen valtavan parannuksen johdosta, Kautsky ei voi edes hiiskahtaakaan. Kahdessa maassa muutamien vuosien aikana tapahtuneen pääomanviennin supistumisen perusteella ei näissä oloissa voida mitenkään tehdä johtopäätöstä uuden aikakauden lähenemisestä.

„Voimistuva finanssipääomakoplien yhteenpunoituminen kansainvälisessä mitassa”. Se on ainoa todella yleinen ja epäilemätön, ei muutamien vuosien eikä kahden maan, vaan koko maailman, koko kapitalismin tendenssi. Mutta miksi sen seurauksena pitäisi olla pyrkimys aseistariisumiseen eikä aseistautumiseen, kuten on tähän saakka ollut? Ottakaamme mikä hyvänsä yleismaailmallisista „tykki”- (ja yleensä sotavarusteita tuottavista) firmoista, esimerkiksi Armstrongin toiminimi. Joku aika sitten englantilainen aikakauslehti „Taloustieteilijä” (toukokuun 1 pnä 1915) kirjoitti, että tuon toiminimen *liikevoitto* nousi 606.000 Englannin punnasta (noin 6 miljoonasta ruplasta) vuonna 1905/6 856.000 puntaan vuonna 1913 ja 940.000 puntaan (9 miljoonaan ruplaan) vuonna 1914. Finanssipääoman yhteenpunoituneisuus on tässä hyvin laajamittaista ja käy yhä laajemmaksi; saksalaiset kapitalistit „ottavat osaa”

* Ks. *Bernhard Harms*, „Probleme der Weltwirtschaft”. Jena, 1912 („Maailmantalouden problemeja”. Jena, 1912. *Toim.*). *George Paish*, „Great Britains Capital Investments in Colonies etc.” aikakauslehdessä „Journal of the Royal Statist. Soc.”, vol. LXXIV, 1910/11, p. 167 („Iso-Britannian pääomasijoitukset siirtomaissa. j.n.e.” „Kuninkaallisen tilastoyhdistyksen aikakauslehdessä” LXXIV osa, 1910/11, s. 167. *Toim.*). Lloyd George puheessaan vuoden 1915 alussa arvioi Englannin ulkomaille sijoitetut pääomat 4 miljardiksi Englannin punnaksi, siis noin 80 miljardiksi markaksi.

englantilaisen toiminimen asioihin; englantilaiset toiminnimet rakentavat sukellusveneitä Itävallalle j.n.e. Kansainvälisesti yhteenpunoutunut pääoma tekee mainioita liikeoperaatioita aseistuksella ja sodilla. Kun eri kansallisten pääomien yhteenliittymisestä ja punoutumisesta eheäksi kansainväliseksi kokonaisuudeksi johdetaan taloudellinen aseistariisumistendenssi, niin se on samaa kuin asettaa hyväntahtoiset porvarilliset toivomukset luokkaristiriitojen lievenemisestä noiden ristiriitojen todellisen kärjistymisen tilalle.

V

Kautsky puhuu sodan „opetuksista” täysin poroporvarillisessa hengessä, esittäen nuo opetukset jonkinlaisena sodan aiheuttamista kärsimyksistä johtuvana normaalina kauhuna. Tässä esimerkiksi hänen mielelmänsä, joka on esitetty kirjassessa „Kansallinen valtio” y.m.:

„Ei ole epäiltävissä eikä vaadi todisteita se, että on olemassa kerroksia, jotka ovat mitä hartaimmin kiinnostettuja yleismaailmallisesta rauhasta ja aseistariisumisesta. Pikkuporvareja ja pientalonpoikia, jopa monia kapitalisteja ja sivistyneistön edustajia eivät sido imperialismiin mitkään sellaiset intressit, jotka vaikuttaisivat voimakkaammin kuin se vahinko, jonka sota ja aseistautuminen näille kerroksille tuovat” (s. 21).

Tämä on kirjoitettu helmikuussa 1915! Tosiasiat puhuvat kaikkien omistavien luokkien, aina pikkuporvaristoa ja „sivistyneistöä” myöten, yhtyvän järjestään imperialisteihin, mutta Kautsky, aivan kuin koteloihminen, torjuu imelin sanoin tavattoman itsetyytyväisen näköisenä tosiasiat. Hän ei arvostele pikkuporvariston intressejä sen *menettelyn*, vaan muutamien pikkuporvarien *sanojen* perusteella, vaikka heidän tekonsa kumoavat nuo sanat joka askeleella. Se on aivan samaa, kuin jos me emme porvariston „intressejä” yleensä arvostelisi sen tekojen, vaan porvarillisten pappien rakkauttauhkuvien puheiden perusteella, pappien, jotka vannovat ja vakuuttavat, että nykyinen järjestelmä on kristillisten ihanteiden kyllästävä. Kautsky soveltaa marxilaisuutta siten, että siitä haihtuu kaikki sisältö ja jäljelle jää ainoastaan sana „intressi” sen jonkinlaisessa ylikuonnollisessa, spiritualistisessa merkityksessä, koska ei tarkoiteta reaalista taloutta, vaan viattomia yhteishyvätoivomuksia.

Marxilaisuus arvostelee „intressejä” luokkaristiriitojen ja luokkataistelun perusteella, jotka ilmenevät jokapäiväisen elämän miljoonissa tosiseikoissa. Pikkuporvaristo haaveilee ja jaarittelee ristiriitojen lievenemisestä, „perustellen” sitä sillä, että niiden kärjistyminen johtaa „vahingollisiin seurauksiin”. Imperialismi on omistavien luokkien kaikkien kerrosten alistamista finanssipääoman alaisuuteen ja maailman jakoa 5—6 „suur”-vallan kesken, joista useimmat osallistuvat nyt sotaan. Maailman jako suurvaltojen kesken merkitsee sitä, että niiden kaikki omistavat väestökerrokset ovat kiinnostuneita siirtomaiden ja vaikutusalueiden omistuksesta, vieraiden kansakuntien sorrosta, enemmän tai vähemmän suurituloisista paikoista ja etuoikeuksista, jotka ovat yhteydessä „suur”-valtaan ja riistävään kansakuntaan kuulumisen kanssa*.

Ei voida elää vanhaan tapaan tasaisesti kehittyvän ja uusiin maihin vähitellen leviävän kapitalismin verrattain levollisissa ja kulttuurillisissa rauhanoloissa, sillä on alkanut toinen aikakausi. Finanssipääoma *tunkee* ja on tunkeva kyseisen maan pois suurvaltain riveistä, riistävä siltä siirtomaat ja sen vaikutusalueet (kuten uhkaa tehdä Saksa, joka on lähtenyt sotaan Englantia vastaan), riistävä pikkuporvaristolta sen „suurvalta”-etuoikeudet ja sivutulot. Se on tosiasia, jota sota todistaa. Siihen *on johtanut* itse asiassa se ristiriitojen kärjistyminen, jonka ovat jo aikoja sitten tunnustaneet kaikki ja muun muassa samainen Kautsky kirjassensa „Tie valtaan”.

Ja nyt, kun suurvaltaetuoikeuksista käytävästä aseellisesta taistelusta on tullut tosi, Kautsky alkaa *vakuutella* kapitalisteille ja pikkuporvaristolle, että sota on hirveä asia,

---

* E. Schultze tiedottaa, että vuonna 1915 arvioitiin arvopaperien summa koko maailmassa 732 miljardiksi frangiksi siihen luettuna sekä valtion ja kunnan lainat, kiinnityskirjat että kauppa- ja teollisuusyhtiöiden osakkeet y.m.s. Tästä summasta tuli Englannin osalle 130 miljardia fr., Amerikan Yhdysvaltojen — 115, Ranskan — 100 ja Saksan osalle 75 miljardia fr., — siis kaikkien näiden neljän suurvallan osalle 420 miljardia fr., s.o. enemmän kuin puolet koko summasta. Tästä voidaan päätellä, kuinka suuria ovat etumaisten, suurvaltakansakuntien edut ja etuoikeudet, kansakuntien, jotka ovat jättäneet jälkeensä toiset kansat ja sortavat sekä ryöstävät niitä (*Dr. Ernst Schultze*, „Das französische Kapital in Russland” „Finanz-Archiv”issa”, Berlin, 1915, Jahrg. 32, S. 127) („Ranskalainen pääoma Venäjällä” „Finanssiarkisto” julkaisussa, Berliini, 1915, 32. vuosikerta, s. 127. *Toim.*). Suurvaltakansakuntain „isänmaan puolustus” on vieraiden kansakuntain ryöväyksestä koituvan saaliin omistusoikeuden puolustamista. Venäjällä, kuten tunnettua, kapitalistinen imperialismi on heikompi, mutta sotilaallis-feodaalinen imperialismi sen sijaan voimakkaampi.

mutta aseistariisuminen on hyvä asia, aivan samalla tavalla ja aivan samoin tuloksin kuin kristillinen pappi vakuuttelee saarnatuolista kapitalisteille, että lähimmäisen-rakkaus on jumalan käsky, sielun pyrkimys ja sivilisaation moraalinen laki. Se, mitä Kautsky sanoo taloudellisiksi „ultraimperialismi“-tendensseiksi, on itse asiassa nimenomaan pikkuporvarillista *vakuuttelua*, jolla *suostutellaan* finanssimiehiä olemaan tekemättä pahaa.

Pääoman maastavienti? *Mutta* pääomaa viedään enemmän itsenäisiin maihin, esimerkiksi Amerikan Yhdysvaltoihin, kuin siirtomaihin. Siirtomaiden anastus? *Mutta* ne on jo kaikki anastettu, ja ne miltei kaikki pyrkivät vapautumaan: „Intia voi lakata olemasta Englannin alusmaa, mutta se ei koskaan joudu eheänä valtakuntana toisen vieraan vallan alle” (siteeratun kirjasen 49. s.). „Minkä tahansa kapitalistisen teollisuusvaltion jokainen pyrkimys hankkia itselleen siirtomaita, jotka riittäisivät tekemään tuon valtion riippumattomaksi ulkovalloista raaka-aineiden saannissa, saisi varmaankin kaikki toiset kapitalistiset valtiot yhtymään tuota valtiota vastaan, saattaisi sen loputtomiin, näännyttäviin sotaselkkauksiin, tuomatta sitä lähemmäksi sen päämäärää. Tämä politiikka olisi varmin tie valtion koko taloudellisen elämän vararikkoon” (ss. 72—73).

Eikö tuo sitten ole poroporvarillista vakuuttelua, jolla suostutellaan finanssimiehiä luopumaan imperialismista? Pelotella kapitalisteja vararikolla on samaa kuin kehottaa pörssikeinottelijoita olemaan keinottelematta pörssissä, koska „useat menettävät siten koko omaisuutensa”. Kilpailevan kapitalistin ja kilpailevan kansakunnan vararikosta *voittaa* pääoma keskittyen yhä enemmän; siis mitä kärkevämpää ja „kireämpää” on taloudellinen kilpailu, s.o. taloudellinen sysääminen vararikkoon, sitä voimakkaammin kapitalistit pyrkivät sen lisäksi sysäämään kilpailijansa vararikkoon *aseiden voimalla*. Mitä vähemmän jää jäljelle maita, joihin voidaan viedä pääomaa niin edullisesti kuin siirtomaihin ja Turkin kaltaisiin riippuvaisiin valtioihin — sillä *näissä* tapauksissa finanssimies saa kolme kertaa suuremman voiton kuin viedessään pääomaa Amerikan Yhdysvaltojen kaltaiseen vapaaseen ja itsenäiseen sivistysmaahan, — sitä *ankarampaa* on taistelu Turkin, Kiinan y.m.

maiden alistamisesta ja jakamisesta. Näin sanoo taloustieteen teoria finanssipääoman ja imperialismiin aikakaudesta. Näin sanovat tosiasiat. Mutta Kautsky muuttaa kaikki äiteläksi poroporvarilliseksi „moraaliksi”: ei kannata muka kovin kiivailla eikä varsinkaan käydä sotaa Turkin jakamisesta tai Intian anastamisesta, sillä „ei se kuitenkaan ole pitkäaikaista”, ja yleensä olisi parempi kehittää kapitalismia rauhanomaisesti... Tietysti vieläkin parempi olisi kehittää kapitalismia ja laajentaa markkinoita lisäämällä palkkoja: sellainen on täysin „ajateltavissa”, ja finanssimiesten omaantuntoon vetoaminen tässä hengessä olisi sopivin papinsaarna-aihe... Hyväntahtoinen Kautsky on saanut saksalaiset finanssimiehet miltei täysin vakuutumaan ja suostumaan siihen, ettei kannata taistella Englannin kanssa siirtomaista, sillä nuo siirtomaat vapautuvat kuitenkin hyvin pian!..

Englannin vienti Egyptiin ja tuonti sieltä kasvoi vuodesta 1872 vuoteen 1912 heikommin kuin Englannin koko vienti ja tuonti. „Marxilaisen” Kautskyn moraaliksi on: „meillä ei ole mitään perusteita olettaa, että ilman Egyptin sotilaallista valloitusta kaupankäynti sen kanssa olisi kasvanut vähemmän pelkästään taloudellisten tekijöiden vaikutuksesta” (72). „Pääoman laajenemistavoitteet” „voidaan parhaiten saavuttaa rauhanomaisella demokratialla eikä imperialismiin väkivaltaisilla keinoilla” (70):

Mikä erinomaisen vakava, tieteellinen, „marxilainen” analyysil Kautsky on „korjannut” loistavasti tuota järjestöntä historiankulkua ja „todistanut”, että englantilaisten ei olisi lainkaan pitänyt anastaa Egyptiä ranskalaisilta eikä saksalaisten finanssimiesten ensinkään kannattanut aloittaa sotaa ja järjestää muiden toimenpiteiden ohella Turkin-retkeä ajaakseen englantilaiset pois Egyptistä! Kaikki se on väärinkäsitystä, eikä mitään muuta, — englantilaiset eivät vielä ole hoksanneet sitä, että „parasta” on luopua väkivallasta Egyptiä kohtaan ja siirtyä (*Kautskyn mukaan* pääomanviennin laajentamistarkoituksissa!) „rauhanomaiseen demokratiaan”.

„Tietysti se oli porvarillisten freetraderien kuvittelua, kun he luulivat, että kauppavapaus poistaa kokonaan taloudelliset ristiriidat, joita kapitalismi synnyttää. Ei vapaakauppa eikä demokratiakaan voi poistaa

niitä. Mutta me olemme joka suhteessa kiinnostuneita siitä, että nämä ristiriidat hävitettäisiin sellaisin taistelumuodoin, jotka tuottavat työ-tätekeville joukoille vähemmän kärsimyksiä ja uhreja" (73)...

Herra siunatkoon! Herra varjelkoon! Mikä on poroporvari? — kysyi Lassalle — ja vastasi runoilijan tunnetulla mietelmällä: „poroporvari on tyhjä suoli, täynnänsä kauhua ja luottamusta jumalan armelaisuuteen”¹⁰⁰.

Kautsky on prostituoinut marxilaisuutta aivan ennenkuulumattomasti ja muuttunut todelliseksi papiksi. Pappi *suostuttelee* kapitalisteja siirtymään rauhanomaiseen demokratiaan — ja sanoo sitä dialektiikaksi: kun alussa oli vapaakauppa ja sitten monopolit ja imperialismi, niin miksei voisi olla „ultraimperialismia” ja jälleen vapaakauppaa? Pappi *lohduttelee* riistettyjä joukkoja kuvaillen tuon „ultraimperialismin” hyvyksiä, vaikkei tämä pappi ota edes sanoakseen voiko se „toteutua”! Niille, jotka puolustavat uskontoa sillä perusteella, että se lohduttaa ihmistä, Feuerbach osoitti aivan oikein lohdutuksen taantumuksellisen merkityksen: ken lohduttaa orjaa, sen sijaan että kehottaisi häntä nousemaan kapinaan orjuutta vastaan, hän auttaa orjanomistajia.

Kaikki ja kaikenlaiset sortajaluokat tarvitsevat herruutensa suojaksi kahta sosiaalista funktiota: pyövelin ja papin funktiota. Pyövelin on nujerrettava sorrettujen vastarinta ja kapinointi. Papin on lohdutettava sorrettuja, piirrettävä heille tulevaisuuden näköaloja kärsimysten lievenemisestä ja uhrien vähenemisestä luokkaherruuden säilyessä (se on erittäin sopivaa tehdä, kun ei tarvitse taata näiden tulevaisuuden näköalojen „toteutumista”...) ja siten taivutettava heidät tähän herruuteen, vieroitettava heidät vallankumouksellisesta toiminnasta, järkytettävä heidän vallankumouksellista mielialaansa, horjutettava heidän vallankumouksellista päättäväisyyttään. Kautsky on muuttanut marxilaisuuden mitä inhottavimmaksi ja typerimmäksi vastavallankumoukselliseksi teoriaksi, mitä likaisimmaksi pappispimitykseksi.

Vuonna 1909 kirjassessa „Tie valtaan” hän myöntää kenenkään kiistämättömien ja kumoamattomien kapitalismin ristiriitojen kärjistyvän, sotien ja vallankumouksien aikakauden, uuden „vallankumouksellisen ajanjakson” lähenevän. Ei voi olla — lausuu hän — „ennenaikaista” vallan-

kumousta ja julistaa „suoranaiseksi asiamme pettämiseksi” sen, että kieltäydytään ottamasta lukuun kapinan voiton mahdollisuutta, vaikka taistelun edellä ei voida kiistää myöskään tappion mahdollisuutta.

Sota on tullut. Ristiriidat ovat kärjistyneet *vieläkin enemmän*. Joukkojen kurjuus on saavuttanut jättiläismäiset mittasuhteet. Sota pitkittyy ja sen tanner yhä laajenee. Kautsky kirjoittaa kirjasen toisensa jälkeen, noudattaa kuuliaisesti sensuurin käskyjä, ei esitä tietoja maiden rosvoamisesta eikä sodan kauhuista, sotatarvikkeiden hankkijain skandaalimaisista voitoista, kalliista ajasta, mobilisoitujen työläisten „sotaorjuudesta”, vaan sen sijaan lohduttaa lohduttamistaan proletariaattia — lohduttaa esittämällä esimerkkejä niistä sodista, joissa porvaristo oli vallankumouksellinen tai edistysmielinen, joissa „itse Marx” toivoi tämän tai tuon porvariston voittoa, lohduttaa numerosarjoilla ja -sarakeilla, jotka todistavat kapitalismin olevan „mahdollista” ilman siirtomaita ja ryöväystä, ilman sotia ja aseistautumista, todistavat „rauhanomaisen demokration” paremmuutta. Uskaltamatta kiistää joukkojen hädänalaisuuden lisääntymistä ja vallankumouksellisen tilanteen todellista, silminnähtävää lähenemistä (siitä ei saa puhua! sensuuri kieltää...) Kautsky matelee porvariston ja opporunistien edessä piirtäen „tulevaisuuden näköalan” (jonka „toteutumismahdollisuuksia” hän *ei takaa*) sellaisista taistelumuodoista uudessa vaiheessa, jolloin tulee olemaan „vähemmän uhreja ja kärsimyksiä”... Fr. Mehring ja Rosa Luxemburg ovat aivan oikeassa sanoessaan tämän johdosta Kautskya ilotytöksi (*Mädchen für alle*).

* * *

Elokuussa 1905 oli Venäjällä vallankumouksellinen tilanne. „Lohduttaakseen” levottomia joukkoja tsaari lupasi Bulyginin Duuman. Jos voidaan sanoa „ultraimperialismiksi” sitä, että finanssimiehet kieltäytyvät aseistautumisesta ja sopivat keskenään „pitkäaikaisesta rauhasta”, niin bulyginilaista lainsäädännöstä neuvottelevaa järjestelmää voitaneen sanoa „ultraitsevaltiudeksi”. Olettakaamme hetkeksi, että satakunta maailman suurfinanssimiestä, jotka ovat „punoutuneet yhteen” sadoissa jättiläistuotantolaitoksissa, *lupaa* huomenna kansoille puolustaa sodan jälke-

aseistariisuntaa (oletamme hetkeksi tällaista, voidaksemme tarkkailla poliittisia johtopäätöksiä Kautskyn typerästä teoriasta). Tällöinkin olisi suoranaista proletariaatin pettämistä neuvoa sitä kieltäytymään vallankumouksellisesta toiminnasta, jota ilman kaikki lupaukset, kaikki parhaat tulevaisuuden näköalat ovat pelkkää kangastusta.

Sota ei ole tuonut kapitalistiluokalle ainoastaan jättiläisiä voittoja ja loistavia tulevaisuuden näköaloja uusista ryöstömahdollisuuksista (Turkki, Kiina y.m.), uusista miljarditilauksista ja uusista isompaa korkoa tuottavista lainoista. Enemmänkin. Se on tuonut kapitalistiluokalle vielä suurempia poliittisia etuja hajottamalla ja turmelemalla proletariaattia. Kautsky on apuna tuossa turmelemisessa, siunaa tuon taistelevien proletaarien kansainvälisen *hajaannuksen*, jonka *tarkoituksena on yhtenäisyys* „oman” kansakunnan opportunistien, Südekumien kanssa! Ja löytyy ihmisiä, jotka eivät ymmärrä sitä, että vanhojen puolueiden yhtenäisyystunnus merkitsee kansallisen proletariaatin „yhtenäisyyttä” oman kansallisen porvaristonsa kanssa ja eri kansakuntien proletariaatin *hajottamista*...

VI

Edelliset rivit oli jo kirjoitettu, kun ilmestyi „Neue Zeit” lehden toukokuun 28 päivän numero (№ 9), joka sisälsi Kautskyn loppupäätelmän „socialidemokratian vararikosta” (Cunowia vastaan tähdättyjen väittämiensä 7. §). Kaikki entiset ja yhden uuden sosialishovinismia puolustavan sofismin Kautsky on yhdistänyt ja summeerannut seuraavalla tavalla:

„Se ei yksinkertaisesti pidä paikkaansa, että sota olisi puhtaasti imperialistinen, että sodan puhjetessa vaihtoehtona olisi ollut: imperialismi tai sosialismi ja että Saksan, Ranskan ja monessa suhteessa myös Englannin sosialistiset puolueet ja proletaariset joukot olisivat heittäytyneet ajattelematta, yksinomaan vain parlamentaarikkojen vähäisen ryhmän kehotuksesta imperialismiin syliin, pettäneet sosialismin ja saaneet täten aikaan historiassa vertaansa vailla olevan vararikon”.

Uusi sofismi ja uutta työläisten pettämistä: sota nähkääs ei ole „puhtaasti” imperialistinen!

Nykyisen sodan luonnetta ja merkitystä koskevassa kysymyksessä Kautsky horjuu hämmästyttävästi, ja sitä

paitsi tämä puoluejohtaja kiertää aina kaikki Baselin ja Chemnitzin edustajakokouksen täsmälliset ja viralliset lausunnot yhtä varovasti kuin varas sitä paikkaa, missä hän on viimeksi varastanut. Kirjasessa „Kansallinen valtio j.n.e.”, joka on kirjoitettu helmikuussa 1915, Kautsky vakuutti, että sota „loppukädessä on kuitenkin imperialistinen” (s. 64). Nyt esitetään uusi veruke: ei *puhtaasti* imperialistinen — entä minkälainen vielä?

Osoittautuu, että se on lisäksi kansallinen! Kautsky on päätenyt tällaiseen järjestömyyteen seuraavanlaisen „plehanovilaisen” myös-dialektiikan avulla:

„Nykyinen sota ei ole ainoastaan imperialismiin, vaan myös Venäjän vallankumouksen luomus”. Hän, Kautsky, aavisti jo vuonna 1904, että Venäjän vallankumous herättää uudessa muodossa henkiin panslavismin, että „demokraattinen Venäjä tulee kiertämättä kiihottamaan voimakkaasti Itävallan ja Turkin slaavilaisten pyrkimyksiä kansallisen riippumattomuuden saavuttamiseksi... Tällöin myös Puolan kysymys käy tärkeväksi... Itävalta on tällöin luhistuva, sillä tsarismiin romahdettua hajoaa se rautavanne, joka nykyään yhdistää toisistaan erilleen pyrkiviä aineksia” (viimeksi mainitun sitaatin, joka on hänen artikkelistaan vuodelta 1904, Kautsky esittää nyt itse)... „Venäjän vallankumous... antoi uuden voimakkaan sysäyksen Idän kansallisille pyrkimyksille ja lisäsi Euroopan problemeihin Aasian problemit. *Nykyisen* sodan aikana *nuo kaikki problemit* tulevat myrskyisesti esiin ja alkavat kerrassaan ratkaisevasti vaikuttaa *kansanjoukkojen*, siinä luvussa *proletaaristenkin*, mielialaan, kun taas hallitsevien luokkien keskuudessa ovat vallalla imperialistiset tendenssit” (s. 273; kursivointi meidän).

Siinä teille vielä eräs näyte marxilaisuuden prostituoinnista! *Koska* „demokraattinen Venäjä” kiihottaisi Itä-Euroopan kansakuntia pyrkimään vapauteen (mikä on kiistatonta), *niin* nykyinen sota, joka ei vapauta ainoatakaan kansakuntaa, vaan saattaa lopputuloksesta huolimatta monet kansakunnat orjuuteen, ei olekaan „puhtaasti” imperialistista sotaa. *Koska* „tsarismiin romahdus” merkitsisi Itävallan luhistumista sen epädemokraattisen kansallisen järjestelmän vuoksi, *niin* väliaikaisesti voimistunut vastavallankumouksellinen tsarismi, ryöväämällä Itävaltaa ja saattamalla Itävallan kansakunnat *entistä pahempaan* sortoon, on antanut „nykyiselle sodalle” luonteen, joka ei ole puhtaasti imperialistinen, vaan vississä määrin kansallinen. *Koska* „hallitsevat luokat” puijaavat tyhmiä pikkuporvareita ja poljettuja talonpoikia kertomalla satuja

imperialistisen sodan kansallisista päämääristä, *niin* tieteen miehellä, „marxilaisuuden” auktoriteetilla, II Internationalen edustajalla on oikeus totuttaa joukot tähän puijaukseen käyttämällä „formulaa”: hallitsevilla luokilla on imperialistiset tendenssit, mutta „kansalla” ja proletarisilla joukoilla — „kansalliset” pyrkimykset.

Dialektiikka muutetaan mitä katalimmaksi, halpamaisimmaksi sofistiseksi!

Kansallisena elementtinä nykyisessä sodassa on *vain* Serbian sota Itävaltaa vastaan (mikä on mainittu muun muassa puolueemme Bernin neuvottelukokouksen päätöslauselmassa) *. Vain Serbiassa ja serbialaisten keskuudessa on käynnissä monivuotinen ja miljoonaisia „kansanjoukkoja” käsittävä kansallinen vapausliike, jonka „jatkoa” Serbian sota Itävaltaa vastaan on. Jos tämä sota olisi eristettyä, s.o. ei olisi yhteydessä yleiseurooppalaiseen sotaan, Englannin, Venäjän y.m. omanvoitonpyyntöisiin ja ryövärimäisiin tarkoitukseen, niin kaikkien sosialistien *velvollisuutena* olisi silloin toivottava menestystä Serbian *porvaristolle* — tämä on ainoa oikea ja ehdottoman välttämätön johtopäätös nykyisen sodan kansallisesta momentista. Mutta sofisti Kautsky, joka on nyt itävaltalaisten porvarien, klerikaalien ja kenraalien palveluksessa, ei teekään juuri tätä johtopäätöstä!

Edelleen. Tieteellisen evoluutiometodin viimeisenä saavutuksena Marxin dialektiikka kieltää nimenomaan tarkastelemasta kohdetta eristetyksi, s.o. yksipuolisesti ja muodottomaksi vääristeltyä. Serbian ja Itävallan sodan kansallisella momentilla ei ole eikä voikaan olla *mitään* vakavampaa merkitystä yleiseurooppalaisessa sodassa. Jos Saksa voittaa, niin se kuristaa Belgian, lisäksi osan Puolasta, ehkäpä osan Ranskaakin y.m. Jos Venäjä voittaa, niin se kuristaa Galitsian, lisäksi osan Puolasta, Armenian j.n.e. Jos tulee „tasapeli”, niin kansallissorto jää entisenlaiseksi. Serbialle, t.s. nykyisen sodan osanottajien jollekin sadasosalle, sota on porvarillisen vapausliikkeen „politiikan jatkamista”. ^{99/100}lle sota on imperialistisen, s.o. raihaantuneen porvariston, politiikan jatkamista, porvariston, joka pystyy raiskaamaan, mutta ei vapauttamaan kansakuntia.

* Ks. tätä osaa, s. 146. *Toim.*

„Vapauttaessaan” Serbiaa kolmisopimus *myy* Serbian vapauden edut italialaiselle imperialismille korvaukseksi avusta Itävallan ryöstämisessä.

Kaikki tuo on yleisesti tunnettua, ja kaiken tuon Kautsky on häpeämättömästi vääristänyt opportunistien puolustukseksi. Luonnossa enempää kuin yhteiskunnassakaan *ei ole* eikä voikaan olla „puhtaita” ilmiöitä — näin opettaa nimenomaan Marxin dialektiikka, joka osoittaa meille, että itse puhtauskäsite on eräänlaista ahtautta, yksipuolisuutta inhimillisessä tietoisuudessa, joka ei ulotu käsittämään loppuun saakka kohteen koko monimutkaisuutta. Maailmassa ei ole eikä voikaan olla „puhdasta” kapitalismia, vaan on siinä aina *sekoituksina* milloin feodalismia, milloin pikkuporvarillisuutta tai vielä jotain muuta. Siksi sen mieleenjohtaminen, ettei sota ole „puhtaasti” imperialistinen, kun kysymys on imperialistien harjoittamasta räikeästä „kansanjoukkojen” pettämisestä, imperialistien, jotka tietien taitten verhoavat aito ryövärinäisiä pyyteitään „kansallisella” sanahelinällä, — merkitsee samaa kuin olla äärettömän tyhmä pedantti tai vehkeilijä ja huijari. Koko asian ydin on juuri siinä, että Kautsky *auttaa* imperialisteja kansan pettämisessä puhuessaan, että „kansanjoukkojen, siinä luvussa proletaaristenkin, suhteen ratkaiseva merkitys on ollut” kansallisilla problemeilla, *mutta* hallitsevien luokkien suhteen — „imperialistisilla tendensseillä” (s. 273), ja „vahvistaessaan” sen kvasi-dialektisella viittauksella „loputtoman monipuoliseen todellisuuteen” (s. 274). Todellisuus on epäilemättä loputtoman monipuolinen, se on pyhä totuus! Mutta epäilemätöntä on myös se, että tässä loputtomassa monipuolisuudessa on kaksi tärkeintä perusvirtausta: sodan objektiivisena sisältönä on imperialismiin „politiikan jatkaminen”, t.s. „suurvaltain” raihaantuneen porvariston (ja niiden hallitusten) harjoittama vieraiden kansojen ryövääminen, kun taas „subjektiivisena” vallitsevana ideologiana ovat „kansalliset” fraasit, joita levitetään joukkojen pimentämiseksi.

Olemme jo tarkastelleet Kautskyn vanhaa sofismia, jonka hän toistaa yhä uudelleen, että muka „vasemmistolaiset” esittivät asian siten, kuin vaihtoehtona olisi „sodan puhjetessa” ollut: joko imperialismi tai sosialismi. Se on säädytöntä kieroilua, sillä Kautsky tietää mainiosti, että

vasemmistolaiset asettivat *toisenlaisen* vaihtoehdon: joko puolueen yhtyminen imperialistiseen ryöväykseen ja petokseen tai vallankumouksellisten toimintojen propagointi ja valmistelu. Kautsky tietää myös, että *vain* sensuuri on hänen turvanaan estämässä „vasemmistolaisia” paljastamasta Saksassa sitä turhaa lorua, jota hän Südekumien nöyränä käskyläisenä levittää.

Mitä tulee „proletaaristen joukkojen” ja „parlamentaarikkojen mitättömän pienen ryhmän” välisiin suhteisiin, niin siinä kysymyksessä Kautsky esittää erään kuluneimmista vastaväitteistä:

„Jätämme syrjään saksalaiset, ollaksemme puolustamatta itseämme; mutta tahtoneekohan kukaan väittää vakavissaan, että sellaiset henkilöt kuin Vaillant ja Guesde, Hyndman ja Plehanov olisivat yhdessä päivässä muuttuneet imperialisteiksi ja pettäneet sosialismin? Jätämme syrjään parlamentaarikot ja „instanssit”... (Kautsky vihjaa ilmeisesti Rosa Luxemburgin ja Fr. Mehringin „Internationale” aikakauslehteen, jossa instanssien, s.o. Saksan sosialidemokraattisen puolueen virallisten huippukerrostien, sen Keskuskomitean — „vorstandin”, sen parlamenttiryhmän j.n.e., politiikkaan suhtaudutaan täydellä syyllä halveksuen) — ...„mutta kuka uskaltaa väittää, että parlamentaarikkojen mitättömän pienen ryhmän käsky on yksistään riittävä siihen, että 4 miljoonaa Saksan tietoista proletaaria tekisi 24 tunnin sisällä täyskäännöksen oikealle, suoraan entisiä päämääriään vastaan? Jos tämä olisi totta, niin se tietenkin todistaisi hirveää vararikkoa, mutta ei ainoastaan puolueemme, vaan *joukkojenkin* (kursivointi Kautskyn) vararikkoa. Jos joukot olisivat noin selkärangaton lammaslaua, niin silloin voisimme antaa itsemme haudattavaksi” (s. 274).

Poliittisesti ja tieteellisesti arvovaltaisain Karl Kautsky on jo haudannut itsensä käytöksellään ja sääliittävien verukkeiden valikoinnilla. Se, joka ei ymmärrä tai ei edes tajua tätä, on sosialismin suhteen toivoton, ja juuri siksi Mehring, Rosa Luxemburg ja heidän kannattajansa ovat ottaneet ainoan oikean äänensävyyn „Internationalessa”, kohdellessaan Kautskya ja kumpp. mitä halpamaisimpina henkilöinä.

Ajatelkaapa vain: sotaan suhtautumisesta *on saattanut* lausua mielipiteensä jossain määrin vapaasti (t.s. joutumatta ilman muuta kiinnikaapatuksi ja kasarmiin viedyksi, olematta välittömän ammutuksijoutumisuhkan alaisena) *vain* „parlamentaarikkojen mitättömän pieni ryhmä” (he ovat äänestäneet vapaasti, lainmukaisesti, heillä on ollut täysi mahdollisuus äänestää vastaan — siitä ei edes Venä-

jälläkään ole lyöty, ei tuhottu eikä edes vangittu), virkamiesten, sanomalehtimiesten j.n.e. pieni ryhmä. Nyt Kautsky sälyttää jalosti *joukkojen* kontolle tuon yhteiskunta-*kerroksen* petturuuden ja selkärangattomuuden, kerroksen, jonka *yhteydestä* opportunismmin taktiikkaan ja ideologiaan samainen Kautsky on kirjoittanut kymmeniä kertoja useiden vuosien aikana! Yleensä tieteellisen tutkimustyön ja eritoten marxilaisen dialektiikan ensimmäinen ja tärkein sääntö vaatii kirjailijaa tarkastelemaan, missä *yhteydessä* on sosialismissa esiintyvien *suuntien* — sen suunnan, joka puhuu ja huutaa petturuudesta, soittaa sen johdosta hätäkelloa ja suunnan, joka ei huomaa petturuutta, — nykyinen taistelu siihen taisteluun, jota käytiin tätä ennen *kokonaisia vuosikymmeniä*. Kautsky ei hiiskahdakaan tästä eikä halua edes asettaa kysymystä suunnista ja *virtauksista*. Tähän saakka oli olemassa virtauksia, nyt niitä ei enää ole! Nyt on vain „auktoriteettien” kuuluisia nimiä, joita lakeijasielut aina käyttävätkin valttinaan. Varsinkin on mukavaa vedota tällöin toinen toiseensa ja ystävällisesti peittää omat „synnit” noudattamalla sääntöä: käsi kättä pesee. No mitä opportunismia se on, huudahti L. Martov selostus-tilaisuudessa Bernissä (ks. „Sotsial-Demokratin” 36. numeroa), kun... kysymyksessä ovat Guesde, Plehanov ja Kautsky! On oltava varovaisempia syyttäessämme opportunismista sellaisia henkilöitä kuin Guesde, kirjoitti Axelrod („Golos”, № 86 ja 87). En rupea puolustamaan itseäni, kertaa Kautsky Berliinissä, mutta... Vaillant ja Guesde, Hyndman ja Plehanov! Kehuupi käkö kukkoa siksi, että kukko kehuu käköä.

Hartaassa palvelusinnossaan Kautsky on mennyt kirjoituksissaan niin pitkälle, että on suudellut jopa Hyndmaninkin kättä, kuvailen häntä siten kuin tämä olisi siirtynyt imperialismin puolelle vasta päivä sitten. Mutta samaisessa „Neue Zeit” lehdessä ja maailman kymmenissä sosialidemokraattisissa sanomalehdissä Hyndmanin imperialismissa on kirjoitettu jo *vuosikausia!* Jos Kautsky olisi kunolla tutkiskellut mainitsemiensa *henkilöiden* poliittista elämäkertaa, niin hänen pitäisi muistaa, eikö tuossa elämäkerrassa ole ollut sellaisia piirteitä ja tapahtumia, jotka ovat valmistelleet imperialismiin siirtymistä vuosikymmenen kuluessa eikä „päivässä”, eikö Vaillant ole ollut

jauresilaisten ja Plehanov menshevikkien ja likvidaattorien vankina? eikö Guesde'in *suunta* kuollut kaikkien nähden Guesde'in esikuvallisen elottomassa ja lahjattomassa aika-kauslehdessä „Sosialismi”¹⁰¹, joka ei kyennyt ottamaan yhdessäkään tärkeässä kysymyksessä itsenäistä kantaa? eikö Kautsky osoittanut (lisäämme niitä varten, jotka asettavat hänetkin — täysin oikeutetusti — Hyndmanin ja Plehanovin rinnalle) selkärangattomuutta millerandilaisuutta koskevassa kysymyksessä, bernsteiniläisyyttä vastaan käydyn taistelun alussa j.n.e.?

Mutta mainittujen johtajien elämäkertojen tieteelliseen tutkimiseen kohdistuvasta mielenkiinnosta emme näe häivääkään. Ei edes yritetä tarkastella, puolustavatko nuo johtajat nyt itseään *omilla* todisteillaan vaiko kertaamalla opportunistien ja porvariston todisteita? Ovatko näiden johtajien teot saaneet vakavan poliittisen merkityksen heidän erikoisen vaikutusvaltansa johdosta vaiko sen johdosta, että he ovat yhtyneet vieraaseen, todella „vaikutusvaltaiseen” ja sotilasjärjestön tukemaan virtaukseen, nimittäin porvarilliseen virtaukseen? Kautsky ei ole edes ryhtynyt tutkimaan kysymystä; hänen huolenaan on vain se, että saisi heitettyksi sumua joukkojen silmille, huumatuksi ne auktoriteettisten nimien helinällä, estetyksi ne asettamasta kiistanalaista kysymystä selvästi ja selvittämistä sitä kaikinpuolisesti*.

...,4-miljoonainen joukko on parlamentaarikkojen mitätömän pienen ryhmän käskystä tehnyt täyskäännöksen oikealle”...

Jokainen sana on tässä vilppiä. Saksan puoluejärjestössä ei ollut neljää, vaan yksi miljoona, jota paitsi yhtenäistä tahtoa tässä joukkojärjestössä (kuten muissakin järjestöissä) edusti *vain* sen yhtenäinen poliittinen keskus,

* Kautskyn vetoaminen Vaillant'iin ja Guesde'iin, Hyndmaniin ja Plehanoviin on kuvaavaa vielä eräässä suhteessa. Aviomieliset imperialistit, kuten Lensch ja Haenisch (opportunisteista puhumattakaan), vetoavat nimenomaan Hyndmaniin ja Plehanoviin puolustaessaan *omaa* politiikkaansa. Ja heillä on oikeus vedota näihin, he puhuvat *totta* siinä suhteessa, että se todellakin on yhtä ja samaa politiikkaa. Kautsky sen sijaan puhuu halveksuen Lenschista ja Haenischista, noista radikaaleista, jotka ovat kääntyneet imperialismiin. Kautsky kiittää jumalaa siitä, ettei hän ole noiden publikaanien kaltainen, ettei hän ole samaa mieltä heidän kanssaan ja että hän on jäänyt vallankumoukselliseksi — niin että leikki pois! Mutta *itse asiassa* Kautskyn kanta on samanlainen. Tekopyhä shovinisti Kautsky on mairittelevine fraaseineen paljoa inhottavampi kuin tyhmänpuoleiset shovinistit David ja Heine, Lensch ja Haenisch.

„mitättömän pieni ryhmä”, joka petti sosialismin. Tuon pienen ryhmän mielipidettä tiedusteltiin, sitä kehoitettiin äänestämään, sillä oli mahdollisuus äänestää, kirjoittaa artikkeleita j.n.e. Joukkojen mielipidettä ei tiedusteltu. Joukkoja ei ainoastaan estetty äänestämästä, ne hajotettiin ja niitä jahdattiin, eikä suinkaan parlamentaarikkojen mitättömän pienen ryhmän „käskystä”, vaan sotilasviranomaisen käskystä. Sotilasjärjestö oli olemassa, *siinä* ei johtajien taholta ollut petturuutta, se mobilisoi „joukon” yksitellen asettaen uhkavaatimuksen: mene sotaväkeen (johtajiesi neuvon mukaan) tai sinut ammutaan. Joukko ei voinut toimia järjestyneesti, sillä sen aikaisemmin luotu järjestö, jonka olennoitumana oli Legienien, Kautskyjen ja Scheidemannien „pikku ryhmä”, petti joukon, ja *uuden* järjestön luomiseen tarvitaan aikaa, tarvitaan päättävyyttä pyyhkäistä pois vanha, mädännyt ja aikansa elänyt järjestö.

Kautsky yrittää lyödä vastustajansa, vasemmistolaiset, merkitemällä heidän tililleen järjettömyyden: vasemmistolaiset muka asettavat kysymyksen siten, että „vastauksena” sotaan „joukkojen” piti tehdä „24 tunnin sisällä” vallankumous, pystyttää „socialismi” imperialismia vastaan, muussa tapauksessa „joukot” osoittavat „selkärangattomuutta ja petturuutta”. Tuohan on silkkaa lorua, jolla typerien porvarillisten ja poliisikirjasten kyhääjät ovat tähän saakka „lyöneet” vallankumouksellisia ja jolla nykyään koreilee Kautsky. Kautskyn vasemmistolaisvastustajat tietävät mainiosti, että vallankumousta ei voida „tehdä”, että vallankumoukset *syntyvät* objektiivisesti (puolueiden ja luokkien tahdosta riippumatta) kypsysteistä kriiseistä ja historian murroksista, että ilman järjestöä joukoilta puuttuu yhtenäistä tahtoa, että taistelu keskittyneiden valtioiden voimakasta terroristista sotilasjärjestöä vastaan on vaikea ja pitkäallinen juttu. Joukot *eivät voineet* tehdä mitään, kun johtajat pettivät kriittisenä hetkenä; mutta näiden johtajien „pikku ryhmät” olisivat *kyllä voineet* ja niiden olisi pitänyt äänestää sotamäärärahoja vastaan, esiintyä „kansalaisrauhaa” ja sodan puolustelua vastaan, puoltaa *omien* hallitustensa tappiota, järjestää kansainvälinen koneisto ampumakaivantoveljeilyn propagoimiseksi, toimittaa

illegaalista kirjallisuutta*, jossa propagoidaan vallankumouksellisiin toimintoihin siirtymisen välttämättömyyttä j.n.e.

Kautsky tietää mainiosti, että Saksan „vasemmistolaiset” tarkoittavat nimenomaan tällaisia tai oikeammin sanoen *tämänkaltaisia* toimenpiteitä ja että sotasensuurin oloissa he eivät voi puhua niistä *suoraan* ja avoimesti. Halu puolustaa opportunisteja hinnalla millä hyvänsä johtaa Kautskyn vertaansa vailla olevaan halpamaisuuteen, kun hän piiloutuen sotasensuurin selän taakse merkitsee vasemmistolaisten tilille ilmeisiä tyhmyyksiä varmana siitä, että sensorit pelastavat hänet paljastukselta.

VII

Vakava tieteellinen ja poliittinen kysymys, jota Kautsky on tietoisesti ja kaikenlaisin verukkein karttanut opportunistien suureksi mielihyväksi, on siinä, kuinka II Internationalen huomatuimmat edustajat *saattoivat* pettää sosialismiin?

Meidän ei tietenkään tule asettaa tätä kysymystä määrättyjen auktoriteettien henkilökohtaisten elämäkertojen kannalta. Heidän elämäkertojensa tulevien kirjoittajien on tarkasteltava asiaa myös tältä kannalta, mutta sosialistinen liike ei nykyään ole lainkaan kiinnostunut siitä, vaan sosialishovinistisen *virtauksen* historiallisen syntyperän, ehtojen, merkityksen ja voiman tutkimisesta. 1) Misiä sosialishovinismi ilmaantui? 2) mikä antoi sille voiman? 3) kuinka sitä vastaan on taisteltava? Vain tällainen kysymyksen asettelu on vakavaa, mutta asian muuttaminen „henkilökysymykseksi” merkitsee käytännössä tavallista veruketta, sofistin koukkuu.

Vastataksemme ensimmäiseen kysymykseen on tarkasteltava ensinnäkin, onko sosialishovinismin aatteellis-

* Ohimennen sanoen. Vastaukseksi siihen, että kiellettiin kirjoittamasta luokkavivahasta ja luokkataistelusta, ei ollut lainkaan välttämätöntä lakkauttaa *kaikkia* sosialidemokraattisia sanomalehtiä. Halpamaisuutta ja pelkuruutta oli suostua vaatimukseen olla kirjoittamatta siitä, kuten „Vorwärts” teki. Tehytään sen „Vorwärts” *poliittisesti* kuoli. L. Martov oli oikeassa sanoessaan sen julki. Mutta legaaliset sanomalehdet olisi voitu säilyttää julistamalla, että ne eivät ole puoluelehtiä *eivätkä* sosialidemokraattisia lehtiä, vaan yksinkertaisesti työläisten erään osan teknillisiä tarpeita palvelevia, t.s. *epäpoliittisia sanomalehtiä*. Illegaalinen sosialidemokraattinen kirjallisuus, joka *arvostelee* sotaa, ja legaalinen työväen kirjallisuus *ilman tällaista arvostelua*, kirjallisuus, joka ei puhu valheita, mutta joka vaikenee totuudesta,— miksi se olisi ollut mahdotonta?

poliittinen sisältö *yhteydessä* johonkin aikaisempaan virtaukseen sosialismissa? toiseksi, missä suhteessa, todellisten poliittisten jaotusten kannalta katsoen, nykyinen sosialistien jakaminen sosialishovinismin vastustajiin ja puolustajiin on aikaisempiin, historiallisesti edeltäneisiin jaotuksiin nähden?

Socialishovinismilla me ymmärrämme sitä, kun kannatetaan aatetta isänmaan puolustamisesta nykyisessä imperialistisessa sodassa, puolustellaan sosialistien ja „omien” maiden porvariston sekä hallitusten liittoa tässä sodassa, kieltäydytään „omaa” porvaristoa vastaan tähdätyr proletaris-vallankumouksellisen toiminnan propagoinnista ja tukemisesta j.n.e. On aivan ilmeistä, että sosialishovinismin tärkein aatteellis-poliittinen sisältö käy yhteen opportunistin perusteiden kanssa. Se on *yksi ja sama* virtaus. Opportunismi vuosien 1914—1915 sodan oloissa onkin sosialishovinismia. Tärkeintä opportunistissa on luokkien yhteistoiminnan aate. Sota saattaa päätökseen tuon aatteen yhdistäen samalla sen tavallisiin tekijöihin ja kiihokkeisiin koko joukon poikkeuksellisia, pakottaen erikoisin uhkauksin ja väkivalloin hajanaisen pieneläjäjoukon yhteistoimintaan porvariston kanssa: se seikka luonnollisesti laajentaa opportunistin kannattajien piiriä ja selittää täydellisesti monien eilisten radikaalien siirtymisen tuohon leiriin.

Opportunismi on laajojen joukkojen perusetujen uhraamista työläisten mitättömän vähemmistön väliaikaisten etujen vuoksi eli toisin sanoen työläisten erään osan liittoutumista porvariston kanssa proletariaatin joukkoja vastaan. Sota tekee tämän liiton erittäin näkyväksi ja pakottavaksi. Opportunistin ovat synnyttäneet ja kehittäneet vuosikymmenien kuluessa kapitalismin sellaisen kehityskauden erikoisuudet, jolloin etuoikeutetun työläiskerroksen verrattain rauhallinen ja kulttuurillinen elämä „porvarisoi” työläisiä, antoi heille muruja oman, kansallisen pääoman voitoista, eristi heidät häviötilaan saatettujen köyhälistöjoukkojen kurjuudesta, kärsimyksistä ja vallankumouksellisista mielialoista. Imperialistinen sota on tällaisen asiaintilan suoranaista jatkamista ja äärimmillen saattamista, sillä se on sotaa suurvaltaisten kansakuntien *etuoikeuksista*, siirtomaiden uudelleenjaosta niiden kesken ja toisten kansakuntien alistamisesta niiden herruuteen. On

puolustettava ja lujitettava etuoikeutettua asemaansa työväenluokan „korkeimpana” poroporvarillisena tai aristokraattisena (ja byrokraattisena) „kerroksena” — siinä pikkuporvarillis-opportunististen toiveiden ja vastaavan taktiikan luonnollinen jatko sodan aikana, siinä meidän päiviemme sosiali-imperialismin taloudellinen perusta *. Ja tietenkin tottuimuksen voima, verrattain „rauhallisen” evoluution rutini, kansalliset ennakkoluulot, äkkimurosten pelko ja epäuskoinen suhtautuminen niihin — kaikki nuo seikat ovat olleet lisänä voimistamassa niin opportunistia kuin myös tekopyhää ja pelkurimaista mukautumista siihen, joka on muka vain väliaikaista, muka vain erikoissyistä ja -seikoista johtunutta. Sota on muuttanut vuosikymmenien kuluessa kehitettyä opportunistia, kohottanut sen korkeammalle asteelle, lisännyt sen vivahteiden määrää ja moninaisuutta, kartuttanut sen kannattajien rivejä, rikastuttanut heidän todisteitansa uusilla lukuisilla sofismeilla ja yhdistänyt, niin sanoakseni, opportunistin valtaväylään monia uusia virtoja ja puroja, mutta valtaväylä ei ole kadonnut. Päinvastoin.

---

* Muutamia esimerkkejä siitä, kuinka suuressa arvossa imperialistit ja porvaristo pitävät „suurvaltaisten” ja kansallisten etuoikeuksien merkitystä työläisten hajottamisessa ja kääntämisessä pois sosialismista. Englantilainen imperialisti Lucas teoksessa „Suuri Rooma ja Suuri Britannia” (Oxford, 1912) tunnustaa punaihoisten epäoikeutetun aseman nykyisessä Britannian valtakunnassa (ss. 96—97) ja huomauttaa: „meidän Valtakunnassamme valkoihoiset työläiset, tehdessään työtä rinnan punaihoisten kanssa, eivät työskentele kuten toverit, vaan valkoihoisen työläinen on pikemminkin punaihoisen päällysmies” (98). — Sosialidemokraattien vastaisen valtakunnallisen liiton entinen sihteeri Erwin Belger ylistää kirjassaan „Sosialidemokratia sodan jälkeen” (1915) sosialidemokraattien käytöstä sanoen, että sosialidemokraattien on tullava „aito työväenpuolueeksi” (43), „kansalliseksi”, „Saksan työväenpuolueeksi” (45), ilman „internationalisia, utooppisia” ja „vallankumouksellisia” aatteita (44). — Saksalainen imperialisti Sartorius von Waltershausen moittii pääoman ulkomaasijoituksia käsittelevässä teoksessaan (1907) saksalaisia sosialidemokraatteja „kansallisen yhteishyvän” (438) — jona on siirtomaiden valtaus — huomioimatta jättämisestä ja kehuu englantilaisia työläisiä heidän „realismistaan”, esimerkiksi siitä, että he taistelevat immigraatiota vastaan. — Maailmanpolitiikan perusteita koskevassa kirjassaan saksalainen diplomaatti Ruedorffer alleiviivaa yleisesti tunnetun tosiseikan, että pääoman internationalisointi ei lainkaan poista kansallisten pääomien kärjistyntyä valtataistelua, taistelua vaikutuksesta ja „osakemajoriteetista” (161), ja toteaa, että tämä kärjistynyt taistelu vetää mukaansa työläisiä (175). Kirja on päivätty lokakuussa 1913, ja tekijä puhuu täysin selvästi „pääoman eduista” (157) nykyisten sotien aiheuttajina, siitä, että kysymys „kansallistendenssistä” on muodostumassa sosialismin „yttimeksi” (176), että hallitusten on turha pelätä sosialidemokraattien internationalistisia mielenosoituksia (177), jotka todellisuudessa muuttuvat yhä kansallisemmiksi (103, 110, 176). Kansainvälinen sosialismi voittaa, jos se kykenee vapauttamaan työläiset kansallisuusvaikutuksen alaisuudesta, sillä pelkällä väkivallalla ei voida mitään saada aikaan, mutta se kärsii tappion, jos kansallistunto saa yliotteen (173—174).

Sosialishovinismi on niin pitkälle kypsyntä opportunistia, että tämän porvarillisen mätäpäiseen olemassaolo *entiseen tapaan* sosialististen puolueiden sisällä on käynyt mahdottomaksi.

Henkilöt, jotka eivät halua nähdä sosialishovinismin ja opportunistin mitä kiinteintä ja erottamattominta yhteyttä, takertuvat yksityistapauksiin ja „casuksiin” — siitä ja siitä opportunistista on nähkääs tullut internationalisti, siitä ja siitä radikaalista — shovinisti. Mutta tuo on suorastaan lapsellinen todiste, kun on kysymys *virtauksien* kehityksestä. Ensinnäkin, työväenliikkeessä esiintyvän shovinismin ja opportunistin taloudellinen perusta on yksi ja sama: „oman” kansallisen pääoman etuoikeuksista muruja nauttivien proletariaatin ja pikkuporvariston harvalukuisten huippukerrostien liitto proletaarijoukkoja, työtätekevien ja yleensä sorrettujen joukkoja vastaan. Toiseksi, molempien virtausten aatteellis-poliittinen sisältö on aivan sama. Kolmanneksi, yleensä vanha, II Internationalen (1889—1914) kaudelle ominainen sosialistien jakaantuminen opportunistiseen ja vallankumoukselliseen virtaukseen *vastaa* uutta jakaantumista shovinisteihin ja internationalisteihin.

Jotta voitaisiin vakuuttua tuon viimeksi mainitun väittämän paikkansapitävyydestä, on muistettava sääntö, että yhteiskuntatieteessä (samoin kuin yleensä tieteessä) kysymys on *joukkoluontoisista* ilmiöistä eikä erillisistä tapauksista. Ottakaa 10 Euroopan maata: Saksa, Englanti, Venäjä, Italia, Hollanti, Ruotsi, Bulgaria, Sveitsi, Ranska ja Belgia. Kahdeksassa ensin mainitussa maassa sosialistien uusi jakaantuminen (internationalismin mukainen) vastaa vanhaa (opportunistin mukaista): Saksassa opportunistin linnakkeesta, aikakauslehdestä „Sosialistinen Kuu-kausijulkaisu” („Sozialistische Monatshefte”), on tullut shovinismin linnake. Internationalismin aatteita kannattavat äärimmäiset vasemmistolaiset. Englannissa Britannian sosialistisessa puolueessa on noin $\frac{3}{7}$ internationalisteja (66 ääntä internationalistisen päätöslauselman puolesta 84:ä vastaan, viimeisten laskujen mukaan), mutta opportunistien *liittoutumassa* (Työväenpuolue + Fabianilaiset + Riippumaton työväenpuolue) internationalisteja on *vähemmän* kuin

1/7*. Venäjällä opportunistien perusryhmä, likvidaattorien „Nasha Zarja”, on muodostunut shovinistien perusryhmäksi. Plehanov ja Aleksinski meluavat eniten, mutta me tiedämme vaikkapa vain viisivuotiskauden 1910—1914 kokemuksen perusteella, että he eivät pysty harjoittamaan järjestelmällistä propagandaa joukkojen keskuudessa Venäjällä. Internationalistien perusryhmänä Venäjällä on „pravdismi” ja Venäjän sosialidemokraattinen työväenryhmä, edustaen eturivin työläisiä, jotka tammikuussa 1912 uudelleenloivat puolueen.

Italiassa aito opportunistisesta Bissolatin ja kumpp. puolueesta on tullut shovinistinen puolue. Internationalismia edustaa *työväenpuolue*. Työläisjoukot kannattavat tätä puoluetta; opportunistit, parlamentaarikot ja pikkuporvarit ovat shovinismin kannalla. Italiassa oli mahdollisuus vapaaseen valintaan useiden kuukausien kuluessa, eikä valintaa tehty sattumanvaraisesti, vaan proletaarijoukkojen ja pikkuporvaristokerrosten luokka-aseman erilaisuutta vastaavasti.

Hollannissa Troelstran opportunistinen puolue on yleensä sovinnossa shovinismin kanssa (ei pidä antaa pettää itseään sillä, että Hollannissa pikkuporvarit, kuten suurporvaritkin, vihaavat etenkin Saksaa, joka muita pikemmin saattaa „nielaista” heidät). Johdonmukaisia, vilpittömiä, tulisieluisia, vakaumuksellisia internationalisteja antoi Gorterin ja Pannekoekin johtama marxilainen puolue. Ruotsissa opportunistijohtaja Branting on kuohuksessaan siitä, että Saksan sosialisteja syytetään petturuudesta, ja vasemmistolaisten johtaja Höglund ilmoittaa, että hänen kannattajiensa joukossa on henkilöitä, jotka ovat juuri sitä mieltä (ks. „Sotsial-Demokratin” 36. numeroa). Bulgariassa opportunistin vastustajat „tesnjakit” syyttävät kirjallisesti äänenkannattajassaan („Novoje Vremjassa”¹⁰²) Saksan sosialidemokraatteja „pahanteosta”. Sveitsissä opportunisti Greulichin kannattajat ovat taipuvaisia

---

* Tavallisesti verrataan yhtä „Riippumatonta työväenpuoluetta” „Britannian sosialistiseen puolueeseen”. Se on väärin. On otettava huomioon asian ydin eikä organisatorisia muotoja. Ottakaa päivälehdet: niitä oli kaksi — toinen („Daily Herald” („Päivän Sanomat”. *Toim.*)) Britannian sosialistisella puolueella ja toinen („Daily Citizen” („Päivän Kansalainen”. *Toim.*)) opportunistien liitolla. Päivälehdet ilmaisevat tosiasiallisen propaganda-, agitaatio- ja organisaatiotyön.

puolustamaan Saksan sosialidemokraatteja (ks. heidän äänenkannattajaansa zürichiläistä „Kansan Oikeutta”), ja paljoa radikaalisemman R. Grimmin kannattajat ovat muodostaneet berniläisestä sanomalehdestä („Bernier Tagwacht” *) saksalaisten vasemmistolaisten äänenkannattajan. Poikkeuksen muodostavat vain kaksi maata kymmenestä, Ranska ja Belgia, ja sielläkään emme oikeastaan huomaa internationalistien puuttumista, vaan niiden tavattoman (osittain täysin ymmärrettävistä syistä) heikkouden ja poljetun aseman; älkäämme unohtako, että itse Vaillant on tunnustanut „L’Humanitéssa” ** saavansa lukijoiltaan internationalistisuuntaisia kirjeitä, joista hän ei ole julkaissut *ainoatakaan* kokonaisuudessaan!

Yleensä, jos otetaan virtaukset ja suunnat, ei voida olla tunnustamatta, että nimenomaan eurooppalaisen sosialismin opportunistinen siipi on pettänyt sosialismin ja siirtynyt shovinismiin. Mistä ilmaantui sen voima, sen näennäinen kaikkivoipaisuus virallisissa puolueissa? Kautsky, joka osaa erittäin hyvin asettaa historialliset kysymykset, etenkin kun puheena on muinainen Rooma ja muut sellaiset asiat, jotka eivät ole kovinkaan lähellä elävää elämää, — ei ole nyt, kun kysymys koskee häntä itseään, ymmärtävinnäänkään sitä. Mutta asia on selvääkin selvempi. Valtavan voiman on opportunisteille ja shovinisteille antanut *heidän liittonsa* porvariston, hallitusten ja yleisesikuntain kanssa. Meillä Venäjällä unohdetaan tämä hyvin usein ja suhtaudutaan asiaan siten, että opportunistit ovat *osana* socialistisissa puolueissa, että näissä puolueissa on aina ollut ja tulee olemaan kaksi äärimmäistä siipeä, että koko kysymys on „äärimmäisyyksien” karttamisessa j.n.e. y.m.s., kuten kaikissa poroporvarillisissa moraalisaarnoissa kirjoitetaan.

Opportunistien muodollinen kuuluminen työväenpuolueisiin ei todellisuudessa lainkaan tee tyhjäksi sitä, että he ovat — objektiivisesti — porvariston poliittisena osastona, sen vaikutuksen levittäjinä ja sen asiamiehinä työväenliikkeessä. Kun herostraattisen kuuluisa opportunisti Südekum esitti havainnollisesti tuon sosiaalisen, luokkakantaisen totuuden, niin monet kunnan ihmiset ällistyivät. Ranskalaiset

* — „Bernin Vartio”. *Toim.*

** — „Ihmiskunta”. *Toim.*

sosialistit ja Plehanov alkoivat osoitella Südekumia sormellaan, vaikka Vandervelden, Sembat'n ja Plehanovin tarvitsisi vain vilkaista peiliin, nähdäkseen *nimenomaan Südekumin* hiukan erilaisine kansallisine kasvopiiртеineen. Saksan keskuskomitealaiset („vorstand”), jotka kehuvat Kautskya ja joita Kautsky kehuu, kiirehtivät varovasti, vaatimattomasti ja kohteliaasti julkilausumaan (mainitsematta Südekumin nimeä), että he „ovat eri mieltä” Südekumin linjan kanssa.

Tuo on naurettavaa, sillä itse asiassa Saksan sosialidemokraattisen puolueen käytännöllisessä politiikassa Südekum yksinään osoittautui ratkaisevalla hetkellä satoja Haaseja ja Kautskyja voimakkaammaksi (kuten yksi „Nasha Zarja” on voimakkaampi kaikkia Brysselin liiton virtauksia, jotka pelkäävät välien rikkoutumista sen kanssa).

Miksi? Juuri siksi, että Südekumilla on takanaan suurvallan porvaristo, hallitus ja yleisesikunta. He tukevat Südekumin politiikkaa tuhansin keinoin ja ehkäisevät hänen vastustajiensa politiikkaa kaikin tavoin jopa vankeusrangaistuksin ja ampumisin. Südekumin ääni (samoin kuin Vandervelden, Sembat'n ja Plehanovin ääni) kuuluu porvarilehdistön miljoonien kappaleiden kaiuttamana, mutta hänen vastustajiensa äänen kuuleminen legaalisesta lehdistöstä *on mahdotonta*, sillä maailmassa on olemassa sotasensuuri!

Kaikki myöntävät, ettei opportunisti ole sattuma, ei synti, ei hairahdus eikä erinäisten henkilöiden petturuutta, vaan kokonaisen historiallisen aikakauden sosiaalinen tuote. Mutta eivät kaikki ajattele vakavasti tämän totuuden merkitystä. Opportunisti on legaalisuuden aikaansaannos. Vuosien 1889—1914 kauden työväenpuolueiden oli käytettävä hyväkseen porvarillista legaalisuutta. Kriisin alettua jouduttiin siirtymään illegaaliseen työhön (mutta tuollainen siirtyminen ei ole mahdollista muutoin kuin osoittamalla mitä suurinta tarmoa ja päättäväisyyttä, joihin liittyy koko joukko sotilaallista viekkautta). *Yksi* Südekum on riittävä häiritsemään tuota siirtymistä, sillä hänen puolestaan, jos puhutaan historiallis-filosofisesti, on koko „vanha maailma”, — sillä hän, Südekum, jos puhutaan praktiillispoliittisesti, on aina ilmaissut ja tulee aina ilmaisemaan porvaristolle sen luokkavihollisen kaikki sotasuunnitelmat.

Se on tosiasia, että koko Saksan sosialidemokraattinen puolue (sama koskee myös ranskalaisia *j.n.e.*) tekee *vain* sitä, mikä on mieluista Südekumille tai mitä Südekum voi sietää. Mitään muuta *ei voida* tehdä legaalisesti. Kaikki, mitä Saksan sosialidemokraattisessa puolueessa tehdään *rehellistä*, todella sosialistista, tehdään sen keskuksia *vastaan*, *karttaen* sen Keskuskomiteaa ja Pää-äänenkannattajaa, tehdään *rikkomalla* organisatorista kuria, tehdään *ryhmäkuntalaisesti* uuden puolueen uusien nimettömien keskuksien nimessä, niinkuin esimerkiksi on nimetön Saksan „vasemmistolaisten” vetoamus, joka on julkaistu „*Berner Tagwacht*” lehdessä kuluvan vuoden toukokuun 31 päivänä¹⁰³. Itse asiassa kasvaa, lujittuu ja järjestyy *uusi* puolue, joka on todellinen työväenpuolue, todella vallankumouksellinen sosialidemokraattinen puolue, eikä vanha, mädännyt kansallisliberaalinen Legienin—Südekumin—Kautskyn—Haasen—Scheidemannin ja kumpp. puolue*.

Niinpä konservatiivisessa „Preussin Vuosikirjassa”¹⁰⁴ opportunisti Monitor höläytti tahtomattaan julki varsin syvän historiallisen totuuden sanoessaan, että opportunisteille (*lue: porvaristolle*) olisi vahingollista, jos nykyinen sosialidemokratia *oikeistolaistuisi*, — sillä silloin työläiset jättäisivät sen. Opportunisteille (ja porvaristolle) on tarpeen nimenomaan nykyinen puolue, jossa *yhdistyy* oikeisto- ja vasemmistosiipi ja jota virallisesti edustaa Kautsky, joka sujuvilla ja „aivan-marxilaisilla” fraaseilla osaa sovittaa kaiken tässä maailmassa. Sanoissa sosialismi ja vallankumouksellisuus — kansaa, joukkoja, työläisiä varten; todellisuudessa — südekumilaisuus, s.o. porvaristoon liittyminen jokaisen vakavan kriisin hetkellä. Sanomme: *jokaisen* kriisin, sillä ei ainoastaan sodan, vaan myös jokaisen

* Erittäin kuvaavaa on se, mitä tapahtui historiallisen äänestyksen edellä elokuun 4 pnä. Virallinen puolue kattoi sen virallisen ulkokultaisuuden verholle: enemmistö päätti ja kaikki äänestivät yhtenä miehenä — *puolesta*. Mutta Ströbel paljasti aikakauslehdessä „Die Internationale” ulkokultaisuuden ja kertoi totuuden. Sosialidemokraattisessa parlamenttiryhmissä oli ollut *kaksi* ryhmää, jotka olivat saapuneet paikalle valmiine *uhkavaatimuksineen*, s.o. ryhmäkunnallisine, s.o. hajottavine päätöksineen. Toinen, opportunistien, ryhmä, noin 30 henkeä, oli päättänyt *joka tapauksessa* äänestää *puolesta*; toinen, vasemmistolaisryhmä, noin 15 henkeä, oli päättänyt — vähemmän varmasti — äänestää vastaan. Kun „keskusta” tai „suo”, jolla ei ollut mitään varmaa kantaa, äänesti yhdessä opportunistien kanssa, niin vasemmistolaiset kärsivät musertavan tappion ja... alistuivat! Saksan sosialidemokratian „yhtenäisyys” on kauttaaltaan ulkokultaisuutta, joka verhoaa tosiasiallisesti kiertämätöntä alistumista opportunistien uhkavaatimuksiin.

vakavan poliittisen lakon sattuessa niin „feodaalinen” Saksa kuin myös „vapaaparlamentaarinen” Englanti tai Ranska julistavat *viipymättä* joko sen tai tämän nimisen sotatilan. Kukaan terve ja täyden ymmärryksen omaava ihminen ei voi epäillä sitä.

Tästä seuraa vastaus edellä asetettuun kysymykseen: kuinka on taisteltava sosialishovinismia vastaan? Sosialishovinismi on opportunistia, joka on sikäli kypsytynyt, sikäli vahvistunut ja tullut julkeaksi pitkän, verrattain „rauhallisen” kapitalismin kauden aikana, käynyt aatteellispoliittisesti sikäli selväpiirteiseksi ja tullut sikäli läheiseksi porvariston ja hallitusten kanssa, että *on mahdotonta* sietää *moista virtausta* sosialidemokraattisten työväenpuolueiden *sisällä*. Jos voitaneenkin tyytyä ohuihin ja heikkoihin anturoihin silloin, kun joudutaan kävelemään pienen maaseutu-kaupungin siisteillä katukäytävillä, niin vuoristoon mentäessä ei voida tulla toimeen ilman paksuja ja nauloitettuja anturoita. Sosialismi on Euroopassa jättänyt taakseen verrattain rauhallisen ja ahtaisiin kansallisiin puitteisiin rajoitetun vaiheensa. Vuosien 1914—1915 sodan yhteydessä se on siirtynyt vallankumouksellisen toiminnan vaiheeseen, ja täydellinen ero opportunistista, sen karkottaminen työväenpuolueista on käynyt ehdottoman välttämättömäksi.

On selvää, ettei tästä niiden tehtävien määrittelystä, joita asettaa sosialismille sen uusi yleismaailmallisen kehityksen kausi, vielä seuraa välittömästi, millä nopeudella ja missä muodoissa nimenomaan on tapahtuva eri maissa se prosessi, joka erottaa vallankumouksellissosialidemokraattiset työväenpuolueet pikkuporvarillis-opportunistisista puolueista. Mutta tästä seuraa, että on käsitettävä selvästi tuon erottumisen kiertämättömyys, ja nimenomaan tältä näkökulmalta suunnattava työväenpuolueiden koko politiikka. Vuosien 1914—1915 sota on niin suuri historian käännekohta, että suhde opportunistiin *ei voi* jäädä entisenlaiseksi. Ei voida tehdä olemattomaksi sitä, mikä on ollut, ei voida pyyhkiä pois työläisten tietoisuudesta, ei porvariston saamasta kokemuksesta eikä aikakautemme poliittisista saavutuksista yleensä sitä tosiseikkaa, että kriisin hetkellä opportunistit ovat osoittautuneet työväenpuolueiden sisällä niiden ainesten ydinosaksi, jotka siirtyivät porvariston

puolelle. Opportunismi — puhuttaessa yleiseurooppalaisessa mitassa — oli sodan edellä niin sanoaksemme nuoruusiässä. Sodan yhteydessä se on lopullisesti miehistynyt eikä sitä voida tehdä jälleen „viattomaksi” ja nuoreksi. On syntynyt parlamentaarikkojen, sanomalehtimiesten, työväenliikkeen virkailijain, etuoikeutettujen toimitsijain ja eräiden proletaariipiirien kokonainen yhteiskuntakerros, joka on kasvettunut yhteen kansallisen porvaristonsa kanssa ja jota tämä porvaristo on osannut pitää arvossa ja „soveltaa”. Historian pyörää ei voida kääntää taaksepäin eikä pysäyttää — voidaan ja onkin kuljettava pelottomana eteenpäin pois työväenluokan legaalista, opportunismien kahlehtimista alkeisjärjestöistä vallankumouksellisiin proletariaatin järjestöihin, jotka osaavat olla rajoittumatta legaalisuuteen ja kykenevät turvaamaan itsensä opportunistiselta petturuudelta, proletariaatin, joka ryhtyy „taisteluun vallasta”, taisteluun porvariston kukistamiseksi.

Tästä näkyy muun muassa se, miten virheellisesti suhtautuvat asiaan ne, jotka sokaisevat oman ja työläisten tajunnan kysymällä, mitä on tehtävä sellaisille II Internationalen huomatuimmille auktoriteeteille kuin Guesde, Plehanov, Kautsky j.n.e. Itse asiassa tässä ei ole mitään kysymistä: elleivät nämä henkilöt käsitä uusia tehtäviä, he joutuvat jäämään syrjään tai olemaan opportunistien vankeina, joina he ovat nykyään. Jos nämä henkilöt vapautuvat „vankeudesta”, niin tuskinpa heidän palaamisensa takaisin vallankumouksellisten leiriin kohtaa poliittisia esteitä. Joka tapauksessa on tolkutonta ottaa sen kysymyksen tilalle, joka koskee virtausten välistä taistelua ja työväenliikkeen kausien vaihdosta, kysymys erillisten henkilöiden merkityksestä.

VIII

Työväenluokan legaaliset joukkojärjestöt ovat II Internationalen kauden sosialististen puolueiden miltei tärkeimpiä tunnusmerkkejä. Ne olivat voimakkaimpia Saksan puolueessa, jossa vuosien 1914—1915 sota sai aikaan mitä jyrkimmän käänteen ja asetti kysymyksen mitä terävimmän. On selvää, että vallankumoukselliseen toimintaan siirtyminen merkitsi legaalisten järjestöjen hajottamista poliisin

toimesta, ja vanha puolue, Legienistä Kautskyyn saakka, uhrasi proletariaatin vallankumoukselliset päämäärät säilyttääkseen nykyiset legaaliset järjestöt. Kiistettäköön se kuinka monta kertaa tahansa, tosiasia ei muutu. Proletariaatin oikeus vallankumoukseen myytiin nykyisen poliisilain sallimien järjestöjen hernerokasta.

Ottakaa Karl Legienin, Saksan sosialidemokraattisten ammattiliittojen johtajan, kirjanen: „Miksi ammattiliittovirkailijain on enemmän osallistuttava sisäiseen puolue-elämään?” (Berliini, 1915). Se on esitelmä, jonka tekijä piti 27 p:nä tammikuuta 1915 ammatillisen liikkeen virkailijain kokouksessa. Legien luki esitelmöidessään ja julkaisi kirjassaan erään mitä mielenkiintoisimman asiakirjan, jota sotasensuuri ei olisi muuten koskaan päästänyt julkisuuteen. Tuo asiakirja — niin sanottu „Aineistoa Niederbarminin” (Berliinin esikaupunkialuetta) „piirikunnan selostajille” — on Saksan vasemmistososialidemokraattien katsantokantojen selitys, niiden vastalause puolueelle. Vallankumoukselliset sosialidemokraatit — sanotaan tuossa asiakirjassa — eivät huomanneet eivätkä voineetkaan huomata ennakolta erästä tekijää, nimittäin:

„Saksan sosialidemokraattisen puolueen ja ammattiliittojen koko organisoidun voiman asettumista sotaa käyvän hallituksen puolelle, koko tämän voiman käyttämistä joukkojen vallankumousenergian tukahduttamistarkoituksiin” (Legienin kirjasen s. 34).

Se on ehdottomasti totta. Totta on myös saman asiakirjan seuraava väittäjä:

„Sosialidemokraattisen parlamenttiryhmän äänestys elokuun 4 p:nä merkitsi, että toinen katsantokanta, vaikkapa se olisikin juurtunut syvälle joukkoihin, ei olisi voinut raivata itselleen tietä kokeneen puolueen johdolla, vaan ainoastaan asettumalla puolueinstanssien tahtoa vastaan, vain ehdolla, että voitetaan puolueen ja ammattiliittojen vastustus” (sama).

Se on ehdoton totuus.

„Jos sosialidemokraattinen ryhmä olisi 4 p:nä elokuuta täyttänyt velvollisuutensa, niin silloin järjestön julkinen muoto olisi varmaankin tullut tuhotuksi, mutta henki jäänyt, se henki, joka elähdytti puoluetta poikkeuslain aikana ja auttoi sitä voittamaan kaikki vaikeudet” (sama).

Legienin kirjasessa todetaan, että se „johtajien” seura, jonka hän oli kerännyt esitelmäänsä kuulemaan ja joka

kantaa ammattiliittojohtajien ja -virkailijain nimeä, *nauraa hohotti* kuunnellessaan häntä. Heistä tuntui *lystikkäältä* se ajatus, että voidaan ja pitääkin perustaa kriisin hetkellä illegaalisia (samanlaisia kuin poikkeuslain vallitessa) vallankumouksellisia järjestöjä. Ja Legien porvariston uskollisimpana vahtikoirana löi rintaansa ja huudahti:

„Se on ilmeisesti anarkistinen ajatus: tuhota järjestöt, jotta saataisiin joukot ratkaisemaan kysymys. En epäile lainkaan sitä, että se on anarkistinen aate”.

„Oikein!” huusivat kuorossa (sama, s. 37) porvariston palkkarengit, jotka sanovat itseään työväenluokan sosialidemokraattisten järjestöjen johtajiksi.

Opettavainen kuva. Porvarillinen legaalisuus on turmelut ja tylsistänyt ihmiset niin, että he eivät kykene edes *ymmärtämään* sellaista ajatusta, että vallankumouksellisen taistelun johtamiseksi tarvitaan *toisia, illegaalisia* järjestöjä. Ihmiset ovat menneet niin pitkälle, että ovat kuvitelleet legaalisia liittoja, jotka ovat olemassa poliisin luvalla, rajaksi, jota ei voida ylittää, — ikään kuin kriisin kaudella yleensä olisi mahdollista näiden liittojen *säilyttäminen johtavina* liittoina! Siinä teille opportunistin elävä dialektiikka: legaalisten liittojen tavallinen kasvu, tyhmänpuoleisten, mutta tunnollisten poroporvarien tavallinen tottumus rajoittua konttorikirjojen pitoon johtivat siihen, että kriisin hetkellä nuo tunnolliset poroporvarit osoittautuivat pettureiksi, kavaltajiksi ja joukkojen vallankumousenergian *tukahduttajiksi*. Eikä tämä ole sattuma. Vallankumoukselliseen organisaatioon siirtyminen on välttämätöntä, sitä vaatii muuttunut historiallinen tilanne, sitä vaatii proletariaatin vallankumouksellisten toimintojen kausi, — mutta tuo siirtyminen on mahdollista vain *sivuuttamalla* vanhat johtajat, vallankumousenergian tukahduttajat, *sivuuttamalla* vanha puolue, *murskaamalla* se.

Vastavallankumoukselliset pikkuporvarit tietysti ulvoivat: „anarkismia!” — kuten opportunisti Ed. David ulvoi „anarkismista” herjatessaan Karl Liebknechtia. Rehellisinä sosialisteina ovat Saksassa nähtävästi pysyneet vain ne johtajat, joita opportunistit herjaavat anarkismista...

Ottakaamme nykyaikainen sotaväki. Siinä eräs esi-merkki hyvästä organisaatiosta. Ja tämä organisaatio on

hyvä vain siksi, että se on *joustava* ja osaa samalla antaa miljoonille ihmisille *yhtenäisen tahdon*. Tänään nuo miljoonat istuvat kotonaan, maan eri puolilla. Huomenna liiketallanlepanokäskey — ja he kerääntyvät määrättyihin paikkoihin. Tänään he makaavat ampumakaivannoissa, makaavat joskus kuukausimääriä. Huomenna he alkavat toisiin ryhmittyneenä rynnäkön. Tänään he tekevät ihmeitä suojautuen kuulilta ja shrapnelleilta. Huomenna he tekevät ihmeitä avotaistelussa. Tänään heidän etujoukkonsa tekevät miinoituksia maan alla, huomenna he siirtyvät kymmeniä kilometrejä lentäjien ohjauksella maan päällä. Tuo se on juuri sitä organisaatiota, kun miljoonat ihmiset muuttavat saman päämäärän nimessä, yhtenäisen tahdon elähdyttäminä kanssakäymisensä ja toimintansa muotoa, muuttavat toimintapaikkaa ja -menetelmiä, vaihtavat välineet ja aseet toisiin muuttuneiden olosuhteiden ja taistelun vaatimusten mukaisesti.

Sama koskee myös työväenluokan taistelua porvaristoa vastaan. Tänään, kun vallankumouksellista tilannetta ei ole olemassa, kun ei ole ehtoja joukkojen kuohunnalle ja niiden aktiivisuuden kohoamiselle, tänään sinun käteesi annetaan vaalilista — ota se ja osaa järjestäytyä sitä varten, että voisit lyödä sillä vihollisiasi, eikä sitä varten, että saattaisit parlamenttiin edullisille paikoille henkilöitä, jotka tarrautuvat edustajanpaikkaan vankilan pelossa. Huomenna sinulta otetaan pois vaalilista ja annetaan kivääri sekä mainio, konetekniikan viimeisten saavutusten mukaan rakennettu pikatykki, — ota nuo kuoleman ja hävityksen aseet, älä kuuntele tunteileviä ruikuttajia, jotka pelkäävät sotaa; maailmassa on vielä liian paljon jäljellä sellaista, mikä on hävitettävä tulella ja raudalla, jotta työväenluokka voisi vapautua, ja kun joukkojen suuttumus ja epätoivo kasvaa, kun on olemassa vallankumouksellinen tilanne, niin ole valmis perustamaan uusia järjestöjä ja *käyttämään* noita varsin hyödyllisiä kuoleman ja hävityksen aseita *omaa* hallitustasi ja *omaa* porvaristoasi vastaan.

On sanomattakin selvää, ettei se ole helppoa. Se vaatii kovaa valmistelutyötä. Se vaatii raskaita uhreja. Se on *uusi* organisaatio- ja taistelumuoto, joka niin ikään on *opittava* eikä oppi luonnistu ilman virheitä ja tappioita. Tämä luokkataistelun muoto on samassa suhteessa vaalei-

hin osallistumiseen kuin rynnäkkö manöövereihin, marsseihin tai ampumakaivannoissa makaamiseen. Tämä taistelumuoto tulee historiassa kysymykseen *kovin harvoin*, — mutta sen sijaan sen merkitys ja tulokset ulottuvat vuosikymmeniin. Ne *päivät*, jolloin taistelussa voidaan ja tulee ottaa käytäntöön *tällaiset* taistelumuodot, ovat toisten historiallisten aikakausien *20-vuotiskausien* veroisia.

...Verratkaa K. Kautskya K. Legieniin:

„Niin kauan kuin puolue oli vähälukuinen”, kirjoittaa hän, „jokainen sotaa vastaan lähdetty protesti vaikutti propagandan kannalta kuin uroteko... venäläisten ja serbialaisten toverien käytös on saanut osakseen viime aikoina yleistä tunnustusta. Mitä voimakkaammaksi puolue käy, sitä enemmän sen päätösten motiiveissa punoutuvat yhteen propaganda-ajatukset ja käytännöllisten seurauksien huomioonottaminen, sitä vaikeampaa on antaa tasapuolinen tunnustus kummankin lajin motiiveille, samalla kun ei voida halveksua toisia enempää kuin toisiakaan. Sen tähden, mitä voimakkaammiksi me tulemme, sitä helpommin syntyy keskuudessamme erimielisyyksiä jokaisessa uudessa, vaikeassa tilanteessa” („Internationalisuus ja sota”, s. 30).

Nämä Kautskyn ajatukset erottaa Legienin ajatuksista vain tekopyhyys ja pelkuruus. Kautsky itse asiassa kannattaa ja puolustaa Legienin halpamaista luopumista vallankumouksellisesta toiminnasta, mutta tekee sen salavihkaa, sanomatta mitään selvästi julki, rajoittuen vihjauksiin ja tyytyen kumartelemaan sekä Legienille että venäläisten vallankumoukselliselle käyttäytymiselle. Me venäläiset olemme tottuneet tapaamaan tällaista vallankumouksellisiin suhtautumista vain liberaalien taholta: liberaalit ovat aina olleet valmiita tunnustamaan vallankumouksellisten „miehuullisuuden”, luopumatta silti missään nimessä aito-opportunistisesta taktiikastaan. Vallankumoukselliset, joilla on itsekunnioitusta, eivät ota vastaan Kautskylta „tunnustuksen ilmausta”, vaan torjuvat suuttumuksella moisen kysymyksenasettelun. Ellei vallankumouksellista tilannetta ole ollut, ellei vallankumouksellisten toimintojen propagointi ole ollut välttämätöntä, niin silloin venäläisten ja serbialaisten käyttäytyminen on ollut *virheellistä*, silloin heidän taktiikkansa on ollut väärää. Sellaisilla ritareilla kuin Legienillä ja Kautskylla pitäisi olla edes miehuutta puolustaa mielipidettään, sanokoot he sen suoraan.

Jos kerran venäläisten ja serbialaisten sosialistien taktikka ansaitsee „tunnustusta”, niin siinä tapauksessa

„voimakkaiden” puolueiden, Saksan ja Ranskan y.m. puolueiden, *päinvastaisen* taktiikan puoltaminen on sallimattonta, rikollista. Sanomalla tarkoituksellisen epäselvästi: „käytännölliset seuraukset”, Kautsky on *hämännyt* sen yksinkertaisen totuuden, että suuret ja voimakkaat puolueet *pelästyivät* sitä, että hallitus lakkauttaa heidän järjestönsä, anastaa heidän kassansa ja vangitsee heidän johtajansa. Se merkitsee, että Kautsky puolustaa sosialismin kavaltamista esittämällä ajatuksen vallankumouksellisen taktiikan ikävistä „käytännöllisistä seurauksista”. Eikö tämä ole marxilaisuuden prostituoimista?

„Meidät olisi vangittu”, kerrotaan erään niistä sosialidemokraattisista edustajista, jotka äänestivät elokuun 4 p:nä sotamäärärahojen puolesta, lausuneen työläisten kokouksessa Berliinissä. Mutta työläiset huusivat hänelle vastaukseksi: „entä mitäs pahaa siinä olisi ollut?”

Kun ei ole muuta *signaalia*, jolla voitaisiin välittää niin Saksan kuin Ranskankin työläisjoukkoihin vallankumouksellista mielialaa ja sitä ajatusta, että on välttämättä valmistauduttava vallankumouksellisiin toimintoihin, niin rohkean puheen vuoksi tapahtunut edustajan vangitseminen olisi ollut hyödyksi kuten kutsu, joka kehottaa eri maiden proletaareja *yhtymään* vallankumoukselliseen toimintaan. Tällainen yhtyminen *ei ole helppoa*: sitä välttämättömämpää oli, että juuri edustajat, jotka ovat ylhäällä ja näkevät koko politiikan, *olisivat ottaneet aloitteen omiin käsiinsä*.

Vapaimmankin porvarillisen maan hallitus tulee aina uhkaamaan legaalisten järjestöjen lakkauttamisella, kassojen anastamisella, johtajien vangitsemisella ja muilla sen kaltaisilla „käytännöllisillä seurauksilla”, eikä ainoastaan sodan aikana, vaan välttämättä myös aina poliittisen tilanteen kärjistyessä, joukkojen joistakin vallankumouksellisista toiminnoista puhumattakaan. Mitä sitten on tehtävä? Pitäisikö tämän perusteella puolustaa opportunisteja, kuten Kautsky tekee? Mutta se on samaa kuin siunata sosialidemokraattisten puolueiden muuttuminen kansalliliberaalisiksi työväenpuolueiksi.

Ainoa sosialistille mahdollinen johtopäätös on: „eurooppalaisten” puolueiden puhdas legaalisuus, vain legaalisuus on aikansa elänyttä ja esi-imperialistisen kauden kapitalis-

min kehityksestä johtuen muuttunut porvarillisen työväenpolitiikan perustaksi. Sitä on täydennettävä illegaalisen perustan muodostamisella, illegaalisen organisaation ja illegaalisen sosialidemokraattisen toiminnan järjestämisellä luopumatta samalla ainoastakaan legaalisesta asemasta. *Miten* nimenomaan se on tehtävä, — sen on kokemus osoittava, kunhan vain on halua lähteä sille tielle ja käsittää se välttämättömäksi. Venäjän vallankumoukselliset sosialidemokraatit todistivat vuosina 1912—1914, että tuo tehtävä voidaan ratkaista. Työväen edustaja Muranov, joka käyttäytyi oikeudessa muita paremmin ja jonka tsarismi karkotti Siperiaan, osoitti havainnollisesti, että *ministerikelpoisen* parlamentarismiin (Hendersonista, Sembat'sta ja Vanderveldesta Südekumiin ja Scheidemanniin saakka, jotka myös ovat täysin „ministerikelpoisia”, vaikkei heitä päästetäkään eteistä kauemmaksi!) lisäksi on vielä *illegaalista* ja *vallankumouksellista* parlamentarismia. Ihailkoot Kosovskit ja Potresovit „eurooppalaista” lakeijaparlamentarismia tai tyytykööt siihen, — me emme herkeä teroittamasta työläisten mieleen, että *sellainen* legaalisuus, *sellainen* Legienien, Kautskyjen ja Scheidemannien sosialidemokratia ansaitsee vain halveksumista.

IX

Tehkäämme yhteenveto.

II Internationalen vararikko ilmeni havainnollisimmin siinä räikeässä petoksessa, jonka Euroopan virallisten sosialidemokraattisten puolueiden enemmistö teki luopumalla vakaumuksistaan ja Stuttgartissa ja Baselissa hyväksymistään juhlallisista päätöslauselmista. Mutta tuo vararikko, joka merkitsee opportunistin täydellistä voittoa ja sosialidemokraattisten puolueiden muuttumista kansalliliberaalisiksi työväenpuolueiksi, on vain II Internationalen koko historiallisen kauden, XIX vuosisadan lopun ja XX vuosisadan alun, tulosta. Tuon kauden — joka on siirtymiskautta Länsi-Euroopassa olleiden porvarillisten ja kansallisten vallankumouksien päättymisvaiheesta sosialististen vallankumouksien alkuun — objektiiviset olosuhteet ovat synnyttäneet ja ravinneet opportunistia. Eräissä Euroopan maissa havaitsemme tänä aikana työväen ja sosialistisen

liikkeen hajaannusta, joka yleensä tapahtuu juuri oppor-
tunismien linjaa (Englanti, Italia, Hollanti, Bulgaria,
Venäjä) ja toisissa maissa samansuuntaista virtausten
välistä pitkäaikaista ja ankaraa taistelua (Saksa, Ranska,
Belgia, Ruotsi ja Sveitsi). Suursodan synnyttämä kriisi repi
rikki verhot, pyyhkäisi pois ehdollisuudet, paljasti jo kauan
sitten kypsyneen mätäpaiseen ja näytti oppor-
tunismien sen todellisessa osassa porvariston liittolaisena. Tuon aineksen
täydellinen, organisatorinen erottaminen työväenpuolueista
kävi välttämättömäksi. Imperialistinen kausi ei siedä sa-
massa puolueessa rinnakkain vallankumouksellisen prole-
tariaatin etujoukkoa ja työväenluokan puolittain poroporva-
rillista aristokratiaa, joka nauttii muruja niistä etuisuuksista,
joita „oman” kansakunnan „suurvalta”-asema sille
suo. Vanha teoria, joka on esittänyt oppor-
tunismien yhtenäisen, „äärimmäisyyksiä” vierovan puolueen „lailliseksi
suuntavivahteeksi”, on nyt muuttunut pahimmaksi työläis-
ten petkutukseksi ja työväenliikkeen pahimmaksi haitaksi.
Julkinen oppor-
tunismi, joka heti karkottaa luotaan työläis-
joukot, ei ole niin vaarallista ja vahingollista kuin tämän
kultaisen keskittien teoria, joka puolustaa marxilaisin
sanoin oppor-
tunistista käytäntöä ja todistelee monin sofi-
smeihin vallankumouksellisen toiminnan ennenaikaiseksi y.m.
Tämän teorian huomatuin edustaja ja samalla II Internatio-
nalen huomatuin auktoriteetti Kautsky on osoittautunut
ensiluokkaiseksi teeskentelijäksi ja taituriksi marxilaisuus-
den prostituoimisen alalla. Saksan miljoonaisessa puoluees-
sa ei ole sellaista, edes jossain määrin rehellistä, tietoista ja
vallankumouksellista sosialidemokraattia, joka ei olisi
kääntynyt inhoten pois moisesta, Südekumien ja Scheide-
mannien kiihkeästi puolustamasta „auktoriteetista”.

Proletaarijoukot, joiden vanhasta johtavasta kerroksesta
varmaankin noin $\frac{9}{10}$ on siirtynyt porvariston puolelle,
ovat osoittautuneet hajanaisiksi ja avuttomiksi shovinismi-
vimman, sotatilojen ja sotasensuurin ikeen edessä. Mutta
sodan aikaansaama ja yhä laajeneva, yhä syvenevä objek-
tiivinen vallankumouksellinen tilanne synnyttää kiertämät-
tömästi vallankumouksellisia mielialoja, karaisee ja valis-
taa kaikkia parhaimpia ja tietoisimpia proletaareja. Joukko-
jen mielentilassa ei ole ainoastaan mahdollinen, vaan käy
yhä todennäköisemmäksi nopea muutos, samankaltainen

kuin vuoden 1905 alussa Venäjällä „gaponilaisuuden” yhteydessä, jolloin takapajuisista proletaarikerroksista kasvoi muutamassa kuukaudessa, joskus viikossakin miljoonainen armeija, joka seurasi proletariaatin vallankumouksellista etujoukkoa. On mahdotonta tietää, syntyykö mahtava vallankumouksellinen liike heti *tämän* sodan jälkeen, sen aikana j.n.e., mutta joka tapauksessa *vain* sen suuntainen toiminta ansaitsee sosialistisen toiminnan nimityksen. Tunnuksena, joka yleistää ja suuntaa tätä toimintaa ja auttaa yhteenliittymään niitä, jotka tahtovat auttaa proletariaattia käymään vallankumouksellista taistelua omaa hallitusta ja omaa porvaristoa vastaan, on kansalaissodan tunnus.

Vallankumouksellis-sosialidemokraattisten proletaariainesten täydellistä eroamista pikkuporvarillis-opportunistisista aineksista on Venäjällä valmistanut koko työväenliikkeen historia. Huonoimman palveluksen tekevät työväenliikkeelle ne, jotka eivät välitä tästä historiasta ja deklamoiden „ryhmäkuntalaisuutta” vastaan riistävät itseltään mahdollisuuden ymmärtää proletaarisen puolueen muodostumisen todellista prosessia Venäjällä, puolueen, joka muovautuu monivuotisessa taistelussa erilaista opportunistimia vastaan. Nykyiseen sotaan osallistuvista kaikista „suur”-valloista vain Venäjällä on viime aikoina ollut vallankumous: sen porvarillinen sisältö proletariaatin ratkaisevan osuuden vallitessa ei voinut olla synnyttämättä porvarillisten ja proletaaristen virtausten erkaantumista työväenliikkeessä. Koko sen lähes kaksikymmentä vuotta (1894—1914) kestäneen ajanjakson kuluessa, minkä Venäjän sosialidemokratia on ollut olemassa työväen joukkoliikkeeseen sidottuna järjestönä (eikä vain vuosien 1883—1894 aatteellisen virtauksen muodossa), on käyty taistelua proletaarivallankumouksellisten ja pikkuporvarillis-opportunististen virtausten välillä. Vuosien 1894—1902 „ekonomismi” oli epäilemättä viimeksi mainittua laatua oleva virtaus. Monet sen ideologian argumenteista ja piirteistä — „struvelainen” marxilaisuuden vääristely, opportunistin puolustelu vetoamalla „joukkoihin” j.n.e. — muistuttavat hämmästyttävästi Kautskyn, Cunowin, Plehanovin y.m. nykyistä mataloitettua marxilaisuutta. Sangen kiitollinen tehtävä olisi muistuttaa nykyiselle sosialidemokratian sukupolvelle vanhasta

„Rabotshaja Myslista”¹⁰⁵ ja „Rabotsheje Delosta”¹⁰⁶ rinnan nykyisen Kautskyn kanssa.

Seuraavan (1903—1908) ajanjakson „menshevismi” oli „ekonomismin” suoranainen — ei ainoastaan aatteellinen, vaan myös organisatorinen — seuraaja. Venäjän vallankumouksen aikana se harjoitti taktiikkaa, joka objektiivisesti merkitsi proletariaatin riippuvaisuutta liberaalisesta porvaristosta ja oli pikkuporvarillisten opportunististen tendensien ilmaisuna. Kun sitä seuraavana ajanjaksona (1908—1914) menshevismin perusvirtaus synnytti likvidaattoruuden, tuo mainitun virtauksen luokkamerkitys kävi niin ilmeiseksi, että menshevismin parhaimmat edustajat protestoivat koko ajan „Nasha Zarjan” ryhmän politiikkaa vastaan. Ja tämä ryhmä — ainoa, joka viimeisten 5—6 vuoden aikana teki joukkojen keskuudessa järjestelmällistä työtä työväenluokan vallankumouksellis-marxilaista puoluetta vastaan — osoittautui vuosien 1914—1915 sodassa *sosialishovinistiseksi!* Ja tällaista tapahtuu maassa, jossa itsevaltius on hengissä, jossa porvarillista vallankumousta ei ole suoritettu vielä läheskään loppuun, jossa 43% väestöstä sortaa enemmistönä olevia „muukalais”-kansakuntia. „Eurooppalais”-tyyppinen kehitys, jolloin pikkuporvariston tietyt kerrokset, eritoten sivistyneistö ja mitättömän pieni osa työläisaristokratiaa voivat „käyttää hyväkseen” „oman” kansakuntansa „suurvalta”-aseman etuisuuksia, ei voinut olla vaikuttamatta myös Venäjään.

„Internationalistiseen”, s.o. todella vallankumoukselliseen ja johdonmukaisesti vallankumoukselliseen, taktiikkaan on Venäjän työväenluokkaa ja sosialidemokraattista työväenpuoluetta valmistanut niiden koko historia.

P.S. * Tämä kirjoitus oli jo ladottu, kun lehtiin ilmestyi Kautskyn ja Haasen ynnä Bernsteinin „manifesti”. He ovat huomanneet joukkojen vasemmistolaisuuden ja ovat nyt valmiita „tekemään sovinnon” vasemmistolaisten kanssa — tietenkin sillä hinnalla, että säilytetään „rauha” Südekumien kanssa. Totisesti, Mädchen für alle!

* — Postscriptum — jälkikirjoitus. Toim.